

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 824/2023*

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 19^η Ιουλίου 2023, ημέρα Τετάρτη και ώρα 13:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός

Μέλη: Χαρίκλεια Νικολοπούλου (Αντιπρόεδρος)

Παναγιώτης Φώτης (Εισηγητής)

Ιωάννης Στεφάτος

Χαρίκλεια Βλάχου

Παντελής Μπορόβας

Άννα Γκάτζιου

Μιχαήλ Πολέμης και

Χρυσοβαλάντου - Βασιλική Μήλλιου

Γραμματέας: Ευγενία Ντόρντα

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στην αγορά εμπορίας καλλυντικών και λοιπών προϊόντων προσωπικής φροντίδας, προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 ή/και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετης συμφωνίας σε συνέχεια της Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς των εταιρειών με τις επωνυμίες «CAUDALIE SAS» και «ΚΟΝΤΑΛΙ ΕΛΛΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ»

Πριν την έναρξη της συζητήσεως, ο Πρόεδρος όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την υπάλληλο της Γραμματείας Προέδρου, Αντιπροέδρου και Εισηγητών, Ευγενία Ντόρντα με αναπληρώτρια την Ηλιάνα Κούτρα.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε τρεις (3) επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) Έκδοση για την εταιρεία CAUDALIE SAS, (3) Έκδοση για την εταιρεία ΚΟΝΤΑΛΙ ΕΛΛΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ. Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α'/20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1790/ Β'/21.3.2023).

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον Εισηγητή της υπόθεσης, Παναγιώτη Φώτη, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 5144/26.06.2023 γραπτή εισήγηση και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά σε αυτή, πρότεινε δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 790/2022 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή, σύμφωνα με το ανωτέρω σκεπτικό, της ως άνω αναφερομένης Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθη από κοινού από τις εταιρείες Caudalie SAS και Caudalie Hellas και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα:

Διαπιστώνει ότι οι εταιρείες παραβίασαν σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη κάθετη σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν ανωτέρω.

Υποχρεώνει τις προαναφερόμενες επιχειρήσεις να παραλείπουν στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Επιβάλλει το πρόστιμο που αναλύθηκε ανωτέρω για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της Εισήγησης και αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα μέλη της Γενικής Διεύθυνσης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή του Εισηγητή Παναγιώτη Φώτη, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την Εισήγηση και τη Δήλωση Διευθέτησης των μερών,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Η παρούσα Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») αφορά στην αυτεπάγγελτη έρευνα στην αγορά εμπορίας καλλυντικών και λοιπών προϊόντων προσωπικής φροντίδας για τον εντοπισμό τυχόν αντι- ανταγωνιστικών πρακτικών στο πλαίσιο κάθετων συμπράξεων κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 του Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ¹.
2. Για τους σκοπούς της εν λόγω έρευνας, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΓΔΑ») διεξήγαγε στις [...] και [...] στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, επιτόπιο έλεγχο στην έδρα της εταιρείας με την επωνυμία «ΚΟΝΤΑΛΙ ΕΛΛΑΣ Συμβουλές Επιχειρήσεων Εταιρεία

¹ Αφορμή για την εν λόγω έρευνα αποτέλεσαν ορισμένα ευρήματα της ΓΔΑ στο πλαίσιο της Κλαδικής Έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. [...]

Περιορισμένης Ευθύνης» (εφεξής και «Caudalie Hellas»)². Περαιτέρω, για την πληρέστερη αξιολόγηση του φακέλου της υπόθεσης, κρίθηκε σκόπιμη η αποστολή ερωτηματολογίων τόσο στην ως άνω εταιρεία όσο και σε επιγραμμικές πλατφόρμες αναζήτησης και σύγκρισης τιμών ή/και διαδικτυακών αγορών^{3,4}.

II. ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1. CAUDALIE SAS

3. Η Caudalie SAS είναι εταιρεία παραγωγής και διανομής καλλυντικών προϊόντων, η οποία ιδρύθηκε το 1994, εδρεύει στο Παρίσι και είναι θυγατρική της μητρικής εταιρείας του Ομίλου Caudalie International UK Societas⁵. Σύμφωνα με το καταστατικό της, η εταιρεία έχει ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, «το σχεδιασμό, την παραγωγή, την εμπορευματοποίηση αρωμάτων και προϊόντων περιποίησης και ομορφιάς». Τα προϊόντα της Caudalie βασίζονται σε καινοτόμα, κατοχυρωμένα με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, φυσικά δραστικά συστατικά προερχόμενα από το αμπέλι και το σταφύλι⁶.
4. Η εταιρεία κατέχει και διαχειρίζεται την ιστοσελίδα Caudalie.com για τις ευρωπαϊκές χώρες⁷. Στην Ελλάδα, η εταιρεία δραστηριοποιείται στη χονδρική πώληση καλλυντικών και τις διαδικτυακές πωλήσεις καλλυντικών.

2. CAUDALIE HELLAS

5. Η Caudalie Hellas αποτελεί επίσης θυγατρική εταιρεία της μητρικής του Ομίλου Caudalie International UK Societas⁸, ιδρύθηκε το 2010, εδρεύει στο [...] και δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη, προώθηση και εμπορία των προϊόντων Caudalie⁹.
6. Η εταιρεία αποτελεί εμπορικό αντιπρόσωπο της Caudalie SAS, [...] ¹⁰. Ειδικότερα, η Caudalie Hellas, ούσα εμπορικός αντιπρόσωπος της Caudalie SAS στην Ελλάδα, [...] ¹¹, [...] ¹².

² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1472/15.2.2022 εντολή ελέγχου.

³ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 7122/22.7.2002 και 9114/13.10.2022 επιστολές προς την Caudalie Hellas και τις υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.9.2022 και 10277/10.11.2022 απαντητικές επιστολές παροχής στοιχείων της εταιρείας, [...].

⁴ Ως επιγραμμική πλατφόρμα – μηχανή αναζήτησης και σύγκρισης τιμών νοείται η εφαρμογή ή ο ιστότοπος μέσω του οποίου ανεξάρτητοι πωλητές πωλούν και διαφημίζουν προϊόντα, ενώ ο καταναλωτής, εφόσον συγκρίνει και επιλέξει το οικονομικό αγαθό που επιθυμεί, επισκέπτεται τον ιστότοπο του λιανοπωλητή για την παραγγελία του. Ως επιγραμμική πλατφόρμα – διαδικτυακή αγορά (marketplace) νοείται η εφαρμογή ή ο ιστότοπος μέσω του οποίου ανεξάρτητοι πωλητές πωλούν και διαφημίζουν προϊόντα, η πώληση ωστόσο πραγματοποιείται μέσω της πλατφόρμας. Βλ. Κλαδική έρευνα ΕΑ στο Ηλεκτρονικό εμπόριο, διαθέσιμη σε <https://www.epant.gr/enimerosi/dimosieyseis/kladikes/item/2472-teliki-ekthesi-kladikis-erevnas-sto-ilektroniko-emporio.html>, σελ. 15.

⁵ Η μητρική εταιρεία του Ομίλου Caudalie, Caudalie International UK Societas, [...].

⁶ Όπως αναφέρεται από την εταιρεία στην υπ' αριθ. πρωτ. 10277/10.11.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της.

⁷ Και συγκεκριμένα για τις ακόλουθες χώρες: [...], βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 10277/10.11.2022 επιστολή της Caudalie Hellas.

⁸ [...].

⁹ Βλ. το καταστατικό της εταιρείας, που προσκομίσθηκε ως Παράρτημα 2.γ.3 της υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.9.2022 επιστολής παροχής στοιχείων της εταιρείας.

¹⁰ Βλ. [...].

¹¹ [...], βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 10277/10.11.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της εταιρείας. [...].

¹² Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.9.2022 και 10277/10.11.2022 επιστολές παροχής στοιχείων της εταιρείας. Βλ. επίσης [...].

ΠΙ. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

7. Η σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμες ή δυνάμενες να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους¹³.
8. Στην παρούσα υπόθεση, οι εμπλεκόμενες εταιρείες, Caudalie SAS και Caudalie Hellas (εφεξής και οι δύο εταιρείες καλούμενες από κοινού ως «Caudalie»), δραστηριοποιούνται στην αγορά καλλυντικών προϊόντων.
9. Σύμφωνα με την ενωσιακή νομολογία, την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (εφεξής και «ΕΕπ.»)¹⁴ και την πρακτική της Επιτροπής Ανταγωνισμού¹⁵, η αγορά των καλλυντικών προϊόντων, ανάλογα με την ποιοτική στάθμη και την τιμή των προϊόντων, διακρίνεται, καταρχήν, σε δύο αγορές:

(α) *Αγορά Καλλυντικών Ευρείας Διανομής (Mass Distribution)*, που περιλαμβάνει προϊόντα μέσης και χαμηλής ποιότητας και τιμής, τα οποία διατίθενται σε σούπερ μάρκετ, καταστήματα καλλυντικών, φαρμακεία κλπ.

(β) *Αγορά Καλλυντικών Υψηλής Ποιότητας και Τιμής (lux)*, που περιλαμβάνει επώνυμα προϊόντα υψηλής ποιότητας και υψηλής τιμής, τα οποία διατίθενται, κυρίως μέσω επιλεγμένων καταστημάτων καλλυντικών κατά κανόνα δε με εξειδικευμένες υπηρεσίες διάθεσης στον καταναλωτή, φαρμακείων, μικρών ειδικών καταστημάτων, κομμωτηρίου κλπ.

10. Στο πλαίσιο καθεμιάς από τις δύο ανωτέρω αγορές, διακρίνονται πέντε διαφορετικά είδη καλλυντικών, που δεν μπορούν να θεωρηθούν εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους από την πλευρά του καταναλωτή και ειδικότερα i) αρώματα και κολόνιες, ii) προϊόντα μακιγιάζ, iii) προϊόντα περιποίησης δέρματος (προσώπου-σώματος), iv) προϊόντα περιποίησης μαλλιών και v) είδη ατομικής υγιεινής¹⁶.
11. Περαιτέρω, έχει γίνει δεκτό¹⁷ ότι χαρακτηριστικό της εν γένει αγοράς των καλλυντικών αποτελεί η διάθεση των προϊόντων μέσω συγκεκριμένων καναλιών με διαφορετικά χαρακτηριστικά το καθένα. Ανάλογα με το δίκτυο διανομής με το οποίο έχουν σχεδιαστεί να διατίθενται τα προϊόντα και ανεξάρτητα από το δίκτυο μέσω του οποίου γίνεται τελικά η

¹³ Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Επ. «όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», Επίσημη εφημερίδα («ΕΕ») αριθ. C 372 της 09/12/1997, παρ. 7.

¹⁴ Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης IV/M.312, Sanofi / Yves st Laurent, ΕΕ 1993, C 89, σ. 3, παρ. 8, Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης COMP/M.3643, Sephora / El Corte Inglés / JV, ΕΕ 2005, παρ. 11 επ., Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης COMP/M.3716, AS Watson / Marionnaud, ΕΕ 2005, C99, σ. 3, παρ. 6, Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης COMP/M.5068, L'oreal / YSL Beaute, ΕΕ 2008, C 237, σ. 2, παρ. 8 επ., Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης COMP/M.6212, LVMH / Bulgari, ΕΕ 2011, παρ. 11 επ., Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης COMP/M.7094, Advent / Groupe Nocibé, ΕΕ 2013, παρ. 11 επ., Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης COMP/M.7097, Bridgepoint / Orlando / La Gardenia Beauty, ΕΕ 2013, παρ. 12 επ., Απόφαση ΕΕπ. επί της υπόθεσης COMP/M.8531, CVC / La Gardenia / Limoni, ΕΕ 2017, παρ. 9 επ., T-19/92, Yves-Saint Laurent, Συλλ. 1996, σ. II-1851, σκ. 184-186.

¹⁵ Βλ. σχετικά ΕΑ 778/2022, παρ. 305, ΕΑ 646/2017, παρ. 85 επ., ΕΑ 543/VII/2012, παρ. 48 επ., ΕΑ 271/IV/2004, σημ. Β', ΕΑ 117Β'/II/2000, σημ. IV, ΕΑ 80/II/1999, σημ. IV, ΕΑ 114/V/1998, σημ. 4α & 4β, ΕΑ 98/1997, σημ. 4α & 4β.

¹⁶ Βλ. ΕΑ 778/2022, παρ. 306, ΕΑ 646/2017, παρ. 87, ΕΑ 271/IV/2004, σημ. Β' και ΕΑ 114/V/1998, σημ. 4γ.

¹⁷ Βλ. ΕΑ 778/2022, παρ. 307, με περαιτέρω παραπομπές.

διανομή τους, τα καλλυντικά διακρίνονται σε: (α) ευρείας διανομής, (β) επιλεκτικής διανομής, (γ) φαρμακείου¹⁸, (δ) κομμωτηρίου, (ε) ινστιτούτων αισθητικής και (στ) διατιθέμενα κατ' οίκον.

12. Σύμφωνα δε με απόφαση της Γαλλικής Αρχής Ανταγωνισμού¹⁹, τα καλλυντικά προϊόντα και τα προϊόντα σωματικής υγιεινής που πωλούνται με τη συμβουλή φαρμακοποιού²⁰ αποτελούν ξεχωριστή αγορά, δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης των μεθόδων εμπορίας τους (φαρμακεία, παραφαρμακεία και αρωματοπωλεία με την υποχρέωση περί παρουσίας φαρμακοποιού), της «ιατρικής» εικόνας τους, της τιμής και τελικά των κλινικών δοκιμών πριν από την κυκλοφορία τους, αγορά η οποία είναι εθνικής εμβέλειας.
13. Συναφώς, σε πρόσφατη Απόφασή της αφορώσα την εταιρεία Frezyderm²¹, η οποία μάλιστα σύμφωνα με την ίδια την Caudalie περιλαμβάνεται μεταξύ των σημαντικότερων ανταγωνιστών της²², η ΕΑ όρισε ως σχετική αγορά την «αγορά παραγωγής και εμπορίας καλλυντικών προϊόντων προσωπικής φροντίδας και υγιεινής, υψηλής ποιότητας και τιμής, στην οποία δραστηριοποιείται η FREZYDERM, τα οποία διατίθενται κατά κανόνα μέσω επιλεκτικών δικτύων διανομής και κατά κύριο λόγο στην παρούσα υπόθεση μέσω φαρμακείων».
14. Εν προκειμένω, τα προϊόντα Caudalie διανέμονται στην Ελλάδα μέσω δικτύου επιλεκτικής διανομής από εξουσιοδοτημένους διανομείς (φαρμακεία και παραφαρμακεία)²³, απαιτείται δε για την εμπορία των προϊόντων της εταιρείας, η συνεργασία με ειδικευμένο προσωπικό (φαρμακοποιό ή πιστοποιημένο σύμβουλο ομορφιάς). Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συμβάσεις του δικτύου επιλεκτικής διανομής της Caudalie δεν διακρίνουν μεταξύ των προϊόντων της εταιρείας, αλλά αφορούν στο σύνολο αυτών, καθώς και το γεγονός ότι τα τελικά σημεία πώλησης (φαρμακεία/ παραφαρμακεία) προμηθεύονται μια ευρεία γκάμα καλλυντικών προϊόντων προκειμένου να είναι σε θέση να ικανοποιήσουν τη ζήτηση των πελατών τους (τελικοί καταναλωτές), για τους σκοπούς της παρούσας κρίνεται ότι δεν απαιτείται η περαιτέρω κατάτμηση της αγοράς σε επιμέρους υπο-αγορές προϊόντων με βάση το είδος των πωλούμενων καλλυντικών²⁴.
15. Ως εκ τούτου, επί τη βάση των ανωτέρω και της συναφούς νομολογίας, ως σχετική αγορά προϊόντος λαμβάνεται η αγορά δραστηριοποίησης της Caudalie, ήτοι η αγορά παραγωγής και

¹⁸ Βλ. ΕΑ 271/IV/2004, σελ. 5, όπου αναφέρονται τα ακόλουθα: «[...] Τα καλλυντικά που αφορά η υπό κρίση καταγγελία ανήκουν στο κατά τα ανωτέρω ειδικότερο τμήμα iii των καλλυντικών υψηλής ποιότητας και τιμής, όπου το μερίδιο των καταγγελλόμενων είναι βεβαίως πολλαπλάσιο του επί του συνόλου των καλλυντικών 3,5 %. Ανεξαρτήτως έτσι του εάν το μερίδιο των καταγγελλόμενων φθάνει το 35%, στο οποίο η εισήγηση της Γραμματείας κατέληξε με βάση το κριτήριο των δερμοκαλλυντικών «φαρμακείου» (εκείνων δηλ. που πωλούνται αποκλειστικώς στα φαρμακεία ή υπό την εποπτεία φαρμακοποιού), καθίσταται σαφές ότι η ένσταση de minimis είναι αβάσιμη και απορριπτέα [...]».

¹⁹ Βλ. Απόφαση n°08-D-25 της 29ης Οκτωβρίου 2008 της Γαλλικής Αρχής Ανταγωνισμού (Conseil de la concurrence), Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, παρ. 33. Βλ. ομοίως την πρόσφατη απόφαση της Βελγικής Αρχής Ανταγωνισμού του 2021 για την Caudalie όπου ως σχετική αγορά αναφέρεται η αγορά δερμοκαλλυντικών προϊόντων που πωλούνται κατόπιν φαρμακευτικής συμβουλής, βλ. Απόφαση n° ABC-2021-P/K-09 της 6^{ης} Μαΐου 2021 της Αρχής Ανταγωνισμού του Βελγίου (Autorité belge de la Concurrence), παρ. 40.

²⁰ “Produits cosmétiques et d’hygiène corporelle vendus sur conseils pharmaceutiques”.

²¹ Βλ. ΕΑ 778/2022, παρ. 312.

²² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.09.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της Caudalie Hellas.

²³ Διευκρινίζεται ότι η ίδια η Caudalie [...], βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 10277/10.11.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της Caudalie.

²⁴ Βλ. ΕΑ 778/2022, παρ. 311.

εμπορίας καλλυντικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και τιμής, τα οποία διατίθενται κατά κανόνα μέσω επιλεκτικών δικτύων διανομής και κατά κύριο λόγο στην παρούσα υπόθεση μέσω φαρμακείων²⁵.

16. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή, στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά²⁶. Εν προκειμένω, ως σχετική γεωγραφική αγορά ορίζεται το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς τόσο η εταιρεία όσο και οι λιανοπωλητές της δραστηριοποιούνται σε όλη την ελληνική επικράτεια²⁷ υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού²⁸.

IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

17. Το άρθρο 29α του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ορίζει ότι:
- «Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορεί να θεσπιστεί διαδικασία διευθέτησης διαφορών για τις επιχειρήσεις που παραδέχονται την αποδιδόμενη σε αυτούς παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του παρόντος ή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την απόφαση αυτή ρυθμίζονται τα εξής θέματα:*
- α) οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης,*
- β) το στάδιο της διαδικασίας, κατά το οποίο μπορεί να υποβληθεί αίτημα του ελεγχόμενου να υπαχθεί σε διαδικασία διευθέτησης το αργότερο μέχρι την κατάθεση από το μέρος του πρώτου υπομνήματος μετά από την κοινοποίηση της εισήγησης,*
- γ) η διαδικασία που ακολουθείται, προκειμένου να επιτευχθεί η διευθέτηση της διαφοράς. Στη διαδικασία αυτή προβλέπεται υποχρεωτικά η παραδοχή από τον ελεγχόμενο της αποδιδόμενης σε αυτόν παράβασης ως προϋπόθεση για τη διευθέτηση της διαφοράς. Εάν τελικά η διευθέτηση δεν επιτευχθεί, η δήλωση του ελεγχόμενου περί παραδοχής της παράβασης, όπως περιλαμβάνεται στις παρατηρήσεις που υπέβαλε, θεωρείται ανακληθείσα και δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ούτε από την Επιτροπή ούτε από τα δικαστήρια,*

²⁵ Σημειωτέον, σύμφωνα με τις Εκθέσεις της εταιρείας [...] για την Ελλάδα, η οποία υπολογίζει τις πωλήσεις και τα μερίδια αγοράς στην ημεδαπή αγορά των δερμοκαλλυντικών μόνο στο κανάλι των φαρμακείων, το μερίδιο αγοράς της Caudalie στο κανάλι των φαρμακείων κατά τη διάρκεια των ετών 2019-2021 παρουσιάζει ελαφρώς [...] πορεία φθάνοντας όμως μόλις στο [0-5]% το 2021. Σε σχέση με τους ανταγωνιστές της στο κανάλι των φαρμακείων, η Caudalie βρισκόταν στην [...] το 2021 ανεβαίνοντας από την [...] που βρισκόταν το 2020 και την [...] το 2019 (οι Εκθέσεις της εταιρείας [...] προσκομίστηκαν από την Caudalie με την υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.09.2022 επιστολή της παροχής στοιχείων).

²⁶ Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Επ. «όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», Επίσημη εφημερίδα («ΕΕ») αριθ. C 372 της 09/12/1997, παρ. 8.

²⁷ Όπως προκύπτει από το σχετικό κατάλογο με τους συνεργαζόμενους λιανοπωλητές της εταιρείας, που προσκομίστηκε από την εταιρεία ως Παράρτημα 5.ζ.1 της υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.9.2022 επιστολής της.

²⁸ Εξαιρέση αποτελεί η αγορά Καταστημάτων Αφορολόγητων Ειδών (ΚΑΕ) στην οποία πωλούνται και καλλυντικά υψηλής ποιότητας και τιμής (βλ. και ΕΑ 114/1998). Ειδικά για την αγορά των ΚΑΕ έχει οριστεί ότι ως σχετική γεωγραφική αγορά είναι η ελληνική ταξιδιωτική αγορά (αεροδρόμια, λιμάνια, πλοία κ.ά.) [βλ. ΕΑ 364/V/2007].

δ) η πρόσβαση των συμμετεχόντων στη διαδικασία διευθέτησης και στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διευθέτησης, καθώς και η δυνατότητα αξιοποίησης των δηλώσεων και αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν από τα μέρη κατά τη διαδικασία αυτή,

ε) η δυνατότητα χωριστής διευθέτησης, σε περίπτωση περισσότερων ελεγχόμενων, εκ των οποίων μόνο μερικοί συναινούν στη διευθέτηση,

στ) η δυνατότητα της Επιτροπής, σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, να μειώσει τα επιβαλλόμενα πρόστιμα. Η μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) σε σχέση προς το πρόστιμο που θα επιβαλόταν σε περίπτωση μη διευθέτησης της διαφοράς, όπως αυτό το πρόστιμο θα διαμορφωνόταν ύστερα και από μείωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 29Ε,

ζ) ζητήματα διαχρονικού δικαίου, και

η) κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση κατ' απλοποιημένη διαδικασία, στην οποία, μεταξύ άλλων, βεβαιώνονται η τέλεση της αποδιδόμενης παράβασης, καθώς και το γεγονός της διευθέτησης της διαφοράς, και επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις.»

18. Βάσει του ως άνω άρθρου 29α του ν. 3959/2011, καθώς και βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του ν. 3959/2011²⁹ εκδόθηκε από την ΕΑ η υπ' αριθ. 790/2022 Απόφαση³⁰ (εφεξής και «Ανακοίνωση για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών» ή «Ανακοίνωση»).
19. Σύμφωνα με την εν λόγω Απόφαση³¹, σκοπός της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών (εφεξής και «ΔΔΔ») είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις των άρθρων 1, 1^Α και 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών³², προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, τον ανταγωνισμό στην ελληνική οικονομία όσο και το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ³³ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω³⁴. Η συμβολή

²⁹ Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016).

³⁰ «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις απαγορευμένων συμπράξεων, πρόσκλησης σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωσης μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών και περιπτώσεων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης κατά παράβαση των άρθρων 1, 1^Α και 2 του ν. 3959/2011». Η απόφαση αυτή αντικαθιστά στο σύνολό τους τις προϊσχύσασες σχετικές αποφάσεις της ΕΑ υπ' αριθ. 628/2016 και 704/2020.

³¹ Βλ. Ανακοίνωση, παρ. 2 και 3. Βλ. ακόμα ΕΑ 642/2017, παρ. 6-9, 636/2017, σκ. 6- 9, 721/2020, σκ. 4-7, 748/2021, σκ. 2-5.

³² Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Τιμαβ κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 60.

³³ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Τιμαβ κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 65.

³⁴ Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C- 297/98 P, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10101, σκ. 36, ΔΕΚ C- 328/05 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σελ. I-3921, σκ. 83, και ΠΕΚ 311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σελ. 11.29, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται επίσης και στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση

αυτή λαμβάνει τη μορφή της ειλικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της σχετικής ευθύνης της, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ³⁵.

20. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔΔ οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε απαγορευμένη (οριζόντια καρτελική ή κάθετη) σύμπραξη ή για πρόσκληση σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωση μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών ή για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεγεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 ή/ και του άρθρου 1^Α ή και του άρθρου 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη συναφή ευθύνη τους και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους για πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{36,37}.
21. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το άρθρο 29^α τελευταίο εδάφιο του ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1³⁸ του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου³⁹ στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της

του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με την μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10157, σκ. 56, 59 και 60, C-57/02 P, Aceginox κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. 453, σκ. 88). Βλ. επίσης ΕΑ 526/2011, παρ. 2, και Ανακοίνωση ΕΑ, -Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, παρ. 15.

³⁵ Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δε διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1), παρ. 2.

³⁶ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2Α του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 1790/21.3.2023) (εφεξής και «ΚΛΔ»).

³⁷ Βλ. αναλυτικά Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702(01)&from=EN).

³⁸ Οι παρ. 1 και 9 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4886/2022 και ισχύει, προβλέπουν τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύναται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1, 1^Α και 2 του ίδιου νόμου και 101 και 102 της ΣΛΕΕ και οι παρ. 1 έως και 4 του άρθρου 25B του ν. 3959/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 του ν. 4886/2022 και ισχύει, προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου και το ανώτατο όριο αυτού. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

³⁹ Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 και 9 του ν. 3959/2011 κυρώσεις.

ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στη ΔΔΔ.

ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΑ

22. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο (βλ. ενότητα «Εφαρμοστές Διατάξεις»), οι εταιρείες Caudalie SAS και Caudalie Hellas, για τις οποίες συνελέγησαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν παράβαση του άρθ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετων συμφωνιών, εκδήλωσαν εγγράφως το ενδιαφέρον τους για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής τους στη ΔΔΔ και κατέθεσαν σχετικό αίτημα⁴⁰, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 16 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών. Ακολούθως, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 18.01.2023⁴¹ έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία διευθέτησης, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή⁴². Προς τούτο, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως, την ειλικρινή πρόθεση της εταιρείας να υπαχθεί στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, τη φύση της εν λόγω παράβασης ως κάθετης σύμπραξης και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω αισθητά μεγάλος. Συνακόλουθα, εξουσιοδότησε τον αρμόδιο Εισηγητή, Π. Φώτη, να διεξάγει διμερείς συσκέψεις με τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προς τυχόν διευθέτηση της υπόθεσης⁴³.

ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

23. Στη συνέχεια, ο Εισηγητής κάλεσε τα μέρη σε διμερείς συσκέψεις⁴⁴. Στις 15.2.2023, 21.2.2023, 1.3.2023 και 16.3.2023 έλαβαν χώρα οι διμερείς συσκέψεις⁴⁵. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων του Εισηγητή και της ΓΔΑ με τις εταιρείες, οι τελευταίες ενημερώθηκαν σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 20 της Ανακοίνωσης για τη ΔΔΔ, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου⁴⁶. Περαιτέρω, στα πλαίσια της διαδικασίας, τα εμπλεκόμενα μέρη ανέπτυξαν επαρκώς τις απόψεις τους επί των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και γνωστοποίησαν τους ισχυρισμούς τους, νομικούς και πραγματικούς.

⁴⁰ Υπ' αριθ. πρωτ. 452/16.1.2023 αίτημα της Caudalie Hellas και υπ' αριθ. πρωτ. 1670/21.2.2023 αίτημα της Caudalie SAS, υποβληθέν σε συνέχεια της υπ' αριθ. πρωτ. 1445/14.2.2023 επιστολής του Εισηγητή Π. Φώτη.

⁴¹ Βλ. το υπ' αριθ. 8 Πρακτικό της από 18.01.2023 Συνεδρίασης της ΕΑ.

⁴² Βλ. Ανακοίνωση για τη ΔΔΔ, ενότητα II, παρ. 6-9 και 31.

⁴³ Βλ. παρ. 18 της Ανακοίνωσης για τη ΔΔΔ. Επίσης κατά την παρ. 19 της Ανακοίνωσης, η παροχή εξουσιοδότησης στον Εισηγητή να διεξάγει διμερείς συσκέψεις αναστέλλει τις προθεσμίες των παρ. 4 και 5 του άρθρου 15 του ν. 3959/2011. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι η εν λόγω υπόθεση είχε ήδη ανατεθεί στον Εισηγητή κ. Π. Φώτη, κατά τα οριζόμενα στο άρθ. 15 παρ. 2 του ν. 3959/2011, με το υπ' αριθ. 95 Πρακτικό της από 30.9.2022 Συνεδρίασης της ΕΑ.

⁴⁴ Επιστολή υπ' αριθ. πρωτ. 1268/9.2.2023 προς την Caudalie Hellas.

⁴⁵ Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων συντάχθηκαν τα αντίστοιχα πρακτικά. [...].

⁴⁶ Ανακοίνωση ΕΑ αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του Ν. 3959/2011, καθώς και Ανακοίνωση ΕΑ της 17.7.2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2^α του Ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ.

24. Ακολούθως και όταν επετεύχθη επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, τον βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, οι εταιρείες ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση του Εισηγητή για υποβολή Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και «ΠΔΔ»)⁴⁷ και υπέβαλαν τη σχετική ΠΔΔ⁴⁸.
25. Η ΠΔΔ των εταιρειών περιλάμβανε τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της σχετικής Ανακοίνωσης ήτοι, **(α)** ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνείας της συμμετοχής τους στις παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ του Εισηγητή και των εμπλεκόμενων μερών, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στις εν λόγω παραβάσεις, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά αναφορικά με το αντικείμενό τους, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, το νομικό χαρακτηρισμό τους συμπεριλαμβανομένου του ρόλου εκάστου μέρους, την ενδεχόμενη εφαρμογή τους και τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου μέρους σε αυτές, **(β)** αποδοχή της μεθοδολογίας υπολογισμού του προστίμου καθώς και του ανώτατου ύψους που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, **(γ)** επιβεβαίωση ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις αποδιδόμενες σε αυτά παραβάσεις και ότι τους παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσουν και να θεμελιώσουν τους ισχυρισμούς τους, νομικούς και πραγματικούς, κατά τη διεξαγωγή των διμερών συσκέψεων ενώπιον του Εισηγητή και τις απόψεις τους επί αυτών, **(δ)** επιβεβαίωση ότι είχαν δυνατότητα πρόσβασης κατά περίπτωση στα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, που είχαν ληφθεί υπόψη για τη στοιχειοθέτηση των αποδιδόμενων σε αυτά παραβάσεων, **(ε)** δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα να λάβουν περαιτέρω ή και πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη ότι η παρούσα Εισήγηση διευθέτησης θα απηχεί την πρόταση διευθέτησής τους και ότι η ΕΑ θα αποδεχθεί με την απόφασή της την ΠΔΔ των μερών, **(στ)** δήλωση παραίτησης από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος του προστίμου στο πλαίσιο της ΔΔΔ, υπό την προϋπόθεση ότι η Εισήγηση Διευθέτησης θα απηχεί την ΠΔΔ και ότι η ΕΑ θα την αποδεχθεί με απόφασή της.
26. Η υποβολή της ΠΔΔ των εμπλεκόμενων μερών έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε αυτά δε θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν αποδεχθεί για τις αποδιδόμενες σε αυτά παραβάσεις.
27. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από τις εταιρείες που υπέβαλαν ΠΔΔ των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής τους στις παραβάσεις που διαπιστώνονται και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή.

⁴⁷ Επιστολή υπ' αριθ. πρωτ. 2914/7.4.2023 «Πρόσκληση για υποβολή επίσημης πρότασης διευθέτησης διαφοράς σε υπόθεση σύμπραξης». Η ταχθείσα προθεσμία για την υποβολή της πρότασης ήταν μέχρι την 7.5.2023.

⁴⁸ Υπ' αριθ. πρωτ. 3243/25.4.2023.

V. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

28. Σύμφωνα με τη διάταξη 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011: «*Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων και όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στην Ελληνική Επικράτεια*». Η ενδεικτική περιπτώσιολογία που παρατίθεται στο άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 περιλαμβάνει τις συμφωνίες εκείνες οι οποίες συνίστανται, μεταξύ άλλων, στο άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, τον περιορισμό ή τον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων ή την κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού.
29. Επομένως, προϋποθέσεις για την εφαρμογή των εν λόγω απαγορευτικών διατάξεων είναι: i) η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων) και ii) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού. Αντίστοιχες είναι και οι βασικές προϋποθέσεις που τάσσονται από τον ενωσιακό νομοθέτη για την εφαρμογή του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, το οποίο, υπό την επιφύλαξη της πλήρωσης του κριτηρίου του επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου, είναι εφαρμοστέο και βάσει του άρθρου 3 του Κανονισμού 1/2003. Ουσιαστικά, μοναδική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου, αποτελεί αυτή της δυνατότητας επίδρασης στο ενδοκοινοτικό εμπόριο⁴⁹.
30. Το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/11 προβλέπει εξαίρεση από τους εν λόγω απαγορευτικούς κανόνες για τις συμφωνίες, οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην εν λόγω διάταξη⁵⁰ και οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να τύχει εφαρμογής η ατομική απαλλαγή που προβλέπουν οι ανωτέρω διατάξεις⁵¹. Εφόσον έστω και μία από αυτές δεν πληρούται, η συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη κατ' άρθρο 1 παρ. 2 ν. 3959/2011. Η επιχείρηση που διεκδικεί τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής, φέρει το βάρος να αποδείξει ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία.

ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΣΛΕΕ

31. Για την εφαρμογή, παράλληλα προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, του άρθρου 101 ΣΛΕΕ βάσει του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003⁵², θα πρέπει να εξεταστεί εάν στην κρινόμενη υπόθεση συντρέχει το κριτήριο του επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου. Το

⁴⁹ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, Επισκ. Εμπ. Δικ. 2003, σελ. 1053.

⁵⁰ Ητοι για συμφωνίες που (α) συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, (β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, (γ) δεν επιβάλλουν περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων.

⁵¹ Αντίστοιχες είναι και οι προβλέψεις του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ.

⁵² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σελ. 1.

εν λόγω κριτήριο είναι αυτόνομο κριτήριο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, το οποίο εκτιμάται *ad hoc*, και οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού⁵³.

32. Συγκεκριμένα, για την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου, οι συμφωνίες και μονομερείς πρακτικές πρέπει να δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης και ως εκ τούτου να δύνανται να επηρεάσουν «αισθητά» το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών⁵⁴.
33. Για να είναι σε θέση μια συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, θα πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών⁵⁵.
34. Η απαίτηση να επηρεάζεται το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών συνεπάγεται την ύπαρξη συνεπειών στις διασυνοριακές οικονομικές δραστηριότητες μεταξύ δύο τουλάχιστον κρατών μελών, εντούτοις, το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών μπορεί να επηρεαστεί και στις περιπτώσεις στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή/και τμήμα αυτής και η συμφωνία καλύπτει ένα μόνο κράτος μέλος⁵⁶. Είναι δε πάγια η νομολογία ότι οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές, μεταξύ αυτών και οι κάθετες συμπράξεις⁵⁷, που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός εκ των κρατών-μελών, ζωτικό δηλαδή τμήμα της κοινής αγοράς, έχουν εξ ορισμού αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται με τη ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, πληρούται το κριτήριο επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ⁵⁸. Ειδικά για τις κάθετες συμφωνίες που καλύπτουν το σύνολο ενός κράτους μέλους και αφορούν προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο διασυνοριακών ανταλλαγών γίνεται δεκτό ότι δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, ακόμα και εάν δεν δημιουργούν άμεσα εμπόδια σε αυτό⁵⁹.
35. Η φύση των προϊόντων που καλύπτονται από τις συμφωνίες ή πρακτικές παρέχει, πράγματι, μια ένδειξη για το εάν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών δύναται να επηρεαστεί. Όταν η ίδια η φύση των προϊόντων διευκολύνει τις διασυνοριακές συναλλαγές ή τα καθιστά ιδιαίτερα σημαντικά για επιχειρήσεις που επιθυμούν να εγκατασταθούν ή να αναπτύξουν τις

⁵³ Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης [ΕΕ C 101/07, της 27/04/2004], εφεξής και «Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης», παρ. 12.

⁵⁴ Ο.π., παρ. 13.

⁵⁵ Ο.π., παρ. 23.

⁵⁶ Βλ. ΕΑ 580/2013 (επικυρωθείσα ως προς τα ζητήματα ουσίας από την ΔΕφαθ 527/2016), σκ. 81 και ΕΑ 622/2015, σκ.127 με περαιτέρω παραπομπές. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 22, 78επ. και ιδίως 86 επ. αναφορικά με τις κάθετες συμφωνίες που καλύπτουν ένα μόνο κράτος μέλος.

⁵⁷ Βλ. ενδεικτικά πρόσφατη Απόφαση ΕΑ 757/2021, παρ. 85 επ.

⁵⁸ Βλ. ΣτΕ 1324/2013, σκ. 6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-309/99, Wouters, Συλλ. I-1577, σκ. 95 και ΠΕΚ T-65/98, Van den Bergh Foods, Συλλ. II- 4653, ΠΕΚ T-7/93, Lagnese-Iglo, Συλλ. III533, σκ. 120. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕφαθ 1001/2006, ΔΕφαθ 2891/2009 και ΔΕφαθ 559/2010.

⁵⁹ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 88.

δραστηριότητές τους σε άλλα κράτη μέλη, το εφαρμοστέο του ενωσιακού δικαίου προσδιορίζεται ευκολότερα από ότι σε περιπτώσεις στις οποίες η ζήτηση για προϊόντα προμηθευτών από άλλα κράτη μέλη είναι, λόγω της φύσης τους, πιο περιορισμένη, ή στις οποίες τα προϊόντα παρουσιάζουν μικρότερο ενδιαφέρον από την άποψη της διασυνοριακής εγκατάστασης ή της επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας που ασκείται μέσω παρόμοιας εγκατάστασης⁶⁰. Συμφωνίες που χαρακτηρίζονται από τη φύση τους ικανές να επηρεάσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο είναι οι συμφωνίες που απαγορεύουν τις εξαγωγές, οι συμφωνίες που αφορούν εισαγωγές ή εξαγωγές, οι συμφωνίες που καλύπτουν περισσότερα του ενός κράτη μέλη, οι συμφωνίες που επιβάλλουν περιορισμούς στις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις, οι συμφωνίες μεταξύ προμηθευτών και διανομέων, οι οποίες επιβάλλουν ορισμένη τιμή μεταπώλησης και καλύπτουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη⁶¹.

36. Εν προκειμένω, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ήτοι τόσο η Caudalie όσο και οι λιανοπωλητές αυτής δραστηριοποιούνται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, επομένως, οι δραστηριότητές τους δεν έχουν τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα και παράλληλα η Caudalie ασκεί διασυνοριακή δραστηριότητα. Επιπροσθέτως, η σχετική γεωγραφική αγορά προϊόντων είναι, όπως προαναφέρθηκε, εθνική και οι εξεταζόμενες συμφωνίες/πρακτικές καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.
37. Ειδικότερα, οι υπό εξέταση πρακτικές καταλαμβάνουν και επηρεάζουν το σύνολο της ελληνικής αγοράς, εφόσον οι διανομείς Caudalie, στους οποίους απευθύνθηκε η Caudalie SAS με την από 21.5.2021 επιστολή της, εδρεύουν και δραστηριοποιούνται σε διάφορες περιοχές που καλύπτουν σχεδόν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας⁶². Περαιτέρω, τα καλλυντικά, είναι από τη φύση τους αγαθά που διακινούνται ευρέως, μέσω εκτεταμένων εισαγωγών και εξαγωγών, μεταξύ των χωρών μελών της Ένωσης, πωλούμενα τόσο σε φυσικά καταστήματα όσο και μέσω διαδικτύου, ενώ δεν διαθέτουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία να περιορίζουν την πώληση και χρήση τους μόνο σε συγκεκριμένες περιοχές ή χώρες. Συνεπώς, τα εν λόγω προϊόντα δύναται να αποτελέσουν αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών και όχημα αλληλοδιείσδυσης των εθνικών αγορών της Ένωσης και οι υπό κρίση πρακτικές είναι ικανές να επηρεάσουν το διακοινοτικό εμπόριο. Εξάλλου και ο περιορισμός που επεβλήθη από την Caudalie αφορά στη χρήση του διαδικτύου, το οποίο εκ φύσεως δεν περιορίζεται σε εθνικό επίπεδο, αλλά αντιθέτως ευνοεί την εκτεταμένη διασυνοριακή προώθηση των προϊόντων. Επιπρόσθετα, η πρακτική αφορά την παρουσία διανομέων σε συγκεκριμένες επιγραμμικές πλατφόρμες σύγκρισης τιμών, οι οποίες απευθύνονται σε ένα ευρύ αριθμό καταναλωτών, οι οποίοι μπορούν εν προκειμένω να εξυπηρετηθούν από οποιοδήποτε διανομέα της εταιρείας, δραστηριοποιούμενο σε οποιαδήποτε περιοχή εντός της ελληνικής επικράτειας.
38. Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΑ κρίνει ότι οι πρακτικές των ελεγχόμενων εταιρειών είναι ικανές να επηρεάσουν αισθητά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, κατά την έννοια των ενωσιακών κανόνων

⁶⁰ Ο.π., παρ. 30 και ενδεικτικά ΕΑ 590/2014, παρ. 249.

⁶¹ Ο.π., παρ. 16, 48, 53, 63 και 72 κατά περίπτωση.

⁶² Συγκεκριμένα, εστάλησαν επιστολές σε διανομείς προϊόντων Caudalie που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται ενδεικτικά και όχι περιοριστικά σε [...], βλ. το [...] μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς [...], στο οποίο επισυνάπτονται οι σχετικές επιστολές που εστάλησαν στους διανομείς των προϊόντων Caudalie, το οποίο συνελέγη κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΓΔΑ στην Caudalie Hellas στις [...].

ανταγωνισμού και, ως εκ τούτου, το άρθρο 101 ΣΛΕΕ τυγχάνει παράλληλης εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση.

ΚΑΘΕΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ (ΕΕ) 330/2010 ΚΑΙ 2022/720

39. Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετική οικονομική βαθμίδα, οι οποίες αφορούν στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύνανται να προμηθεύονται, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά και υπηρεσίες (εφεξής και «κάθετες συμφωνίες») εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν περιορισμούς του ανταγωνισμού υπό την έννοια των ως άνω διατάξεων (εφεξής και «κάθετοι περιορισμοί»).
40. Εν προκειμένω, οι ελεγχόμενες και οι διανομείς τους δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα εμπορίας των καλλυντικών Caudalie, ώστε οι μεταξύ τους συμφωνίες/πρακτικές, όπως αναλυτικά αναφέρονται κατωτέρω, να αποτελούν κάθετες συμφωνίες υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν κάθετους περιορισμούς του ανταγωνισμού.
41. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010⁶³ και 2022/720⁶⁴, σε συνδυασμό με τις ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς⁶⁵, εισάγουν τεκμήριο νομιμότητας (ευεργέτημα απαλλαγής) για τις κάθετες συμφωνίες από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση αφενός ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν περιέχουν μορφές ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών και αφετέρου ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30% στην οικεία σχετική αγορά.
42. Ειδικότερα, προβλέπονται περιοριστικά συγκεκριμένοι κάθετοι περιορισμοί, που αξιολογούνται ως «ιδιαίτερος σοβαροί» (εξ αντικειμένου) περιορισμοί του ανταγωνισμού (αποκαλούμενοι και «hardcore restrictions») και οι οποίοι δεν απαλλάσσονται, ακόμη κι όταν τα μερίδια αγοράς προμηθευτή (ή/και διανομέα) υπολείπονται του ανωτέρω ορίου, ενώ συγχρόνως συμπαρασύρουν εκτός πεδίου εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής τη συμφωνία στο σύνολό της⁶⁶ και δεν καλύπτονται ούτε από τον «ασφαλή λιμένα» που δημιουργείται για

⁶³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, ΕΕ L 102 της 23.4.2010, σελ. 1 (εφεξής και «Κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορίες» ή «Κανονισμός 330/2010»).

⁶⁴ Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 αντικαταστάθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2022/720, της 10^{ης} Μαΐου 2022 για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 134 της 11.5.2022), σελ. 4, (εφεξής και «νέος Κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορίες» ή «Κανονισμός 720/2022»), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1.6.2022.

⁶⁵ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σελ. 1 (εφεξής και «Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς»), καθώς και Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς ΕΕ C 248 της 30.6.2022, σελ. 1 (εφεξής και «νέες Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς»).

⁶⁶ Βλ. άρθρο 4 Κανονισμού 330/2010 και Κανονισμού 720/2022.

τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (*de minimis*), ενώ παράλληλα είναι ελάχιστα πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁶⁷.

43. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού 330/2010 ως «ιδιαιτέρως σοβαρότητας» θεωρείται ο καθορισμός παγίου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης, οι περιορισμοί ως προς τη γεωγραφική περιοχή και ως προς τους πελάτες στους οποίους ο συμβαλλόμενος διανομέας δραστηριοποιείται (υπό ορισμένες προϋποθέσεις), ο περιορισμός των ενεργητικών και παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη επιλεκτικού συστήματος διανομής, καθώς και ο περιορισμός των αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ διανομέων στο πλαίσιο συστήματος επιλεκτικής διανομής.
44. Αντίστοιχα σύμφωνα με το άρθρο 4 του νέου Κανονισμού 720/2022, στους περιορισμούς ιδιαιτέρως σοβαρότητας, πλην των ανωτέρω αναφερομένων περιορισμών που προβλέπονταν και στον προϋφιστάμενο Κανονισμό 330/2010, περιλαμβάνονται πλέον ρητά και περιορισμοί που αφορούν τη χρήση του διαδικτύου. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 4 περ. (ε) του νέου Κανονισμού, στους μη απαλλασσόμενους περιορισμούς ιδιαιτέρως σοβαρότητας περιλαμβάνονται και οι περιορισμοί που έχουν ως σκοπό: «την παρεμπόδιση της αποτελεσματικής χρήσης του διαδικτύου από τον αγοραστή ή τους πελάτες του για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, καθόσον περιορίζει τη γεωγραφική περιοχή ή την πελατεία στην οποία τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες μπορούν να πωληθούν κατά την έννοια των στοιχείων β), γ) ή δ), με την επιφύλαξη της δυνατότητας επιβολής στον αγοραστή: i) άλλων περιορισμών στις επιγραμμικές πωλήσεις ή ii) περιορισμών στην επιγραμμική διαφήμιση που δεν έχουν ως σκοπό την παρεμπόδιση της εξ ολοκλήρου χρήσης ενός επιγραμμικού διαφημιστικού διαύλου».
45. Στο πλαίσιο της ομοιόμορφης εφαρμογής του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου για την προστασία του ανταγωνισμού, οι κάθετοι περιορισμοί του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 ερμηνεύονται και εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών ΕΕ 330/2010 και 720/2022 (οι οποίοι σε κάθε περίπτωση έχουν άμεση εφαρμογή στις περιπτώσεις εφαρμογής εκ μέρους της ΕΑ του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ) και σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς. Τούτο προκύπτει ευθέως από το άρθρο 1 παρ. 4 του ν. 3959/2011, αλλά και από τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 περί ομοιόμορφης εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ»

46. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω (βλ. Ενότητα «Περιοριστικές του Ανταγωνισμού Συμπράξεις»), για τους σκοπούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και αντίστοιχα του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, απαιτείται η ύπαρξη συμφωνίας που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων. Ως «επιχείρηση» νοείται

⁶⁷ Βλ. Ανακοίνωση σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (εφεξής και «Ανακοίνωση *de minimis*»), ΕΕ C 291 της 30.08.2014, παρ. 13, και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.06.2014, σελ. 3-4, υπό στοιχείο 1 καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς παρ. 47.

κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, νοούμενη ως προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε μια δεδομένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του (λειτουργικό κριτήριο)⁶⁸. Επιπροσθέτως, η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁶⁹.

47. Εν προκειμένω, τόσο οι ελεγχόμενες εταιρείες όσο και οι λιανέμποροι⁷⁰ με τους οποίους έχουν συμβληθεί και συνεργάζονται, ασκούν οικονομική δραστηριότητα υπό την έννοια της εμπορίας καλλυντικών στην ελληνική επικράτεια.
48. Ειδικότερα, όπως θα εκτεθεί και αναλυτικώς κατωτέρω⁷¹, στις πρακτικές της παρούσας προβαίνουν οι εταιρείες Caudalie SAS, η οποία αποτελεί την εταιρεία που συμβάλλεται για τη διανομή με τους λιανοπωλητές και απευθύνει τις επιστολές δια των οποίων εκδηλώνεται η παραβατική συμπεριφορά, καθώς και η Caudalie Hellas, με την συνδρομή της οποίας υλοποιούνται οι παραβατικές πρακτικές και η οποία ενεργεί υπό τις οδηγίες και κατευθύνσεις και τη συνεχή ενημέρωση της Caudalie SAS, και, δυνάμει και των σχετικών διατάξεων της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας, στο όνομα και για λογαριασμό της. Και οι δύο εταιρείες ασκούν οικονομική δραστηριότητα, όπως και τα μέλη του δικτύου διανομής Caudalie και, ως εκ τούτου, λογίζονται ως επιχειρήσεις, κατά την έννοια των διατάξεων περί ελεύθερου ανταγωνισμού.

Η ΥΠΑΡΞΗ «ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ» ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

49. Προκειμένου να υπάρξει «συμφωνία», αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ρητά ή σιωπηρά να εγκρίνουν από κοινού ένα σχέδιο που περιορίζει ή μπορεί να περιορίσει την κοινή ελευθερία τους, καθορίζοντας μεταξύ τους τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Αρκεί, δηλαδή, οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁷². Η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών. Είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός χαρακτήρας της σύμβασης, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της, δηλαδή δεν απαιτούνται τυπικές διαδικασίες ούτε και κυρώσεις μη συμμόρφωσης ή μέτρα εφαρμογής⁷³. Η ύπαρξη της «συμφωνίας», επομένως, στηρίζεται στην

⁶⁸ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-180-184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, σκ. 74, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre coop.arl, σκ. 21 καθώς και ΔΕΚ C-244/94, Federation Francaise des Societes d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, σκ. 14.

⁶⁹ Βλ. ενδεικτικά υπόθ. T-23/09 Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Επιτροπής, σκ. 70-71, C-55/96, ό.π., σκ. 21, συνεκδ. υπόθ. C-180-184/98, ό.π., σκ. 74, υπόθ. C-41/90 Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH, σκ. 21, υπόθ. C-35/96 Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD), σκ. 36, υπόθ. C244/94 ό.π., σκ. 14, απόφαση ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1 και 2.2.

⁷⁰ Βλ. κατωτέρω Ενότητα «Επί των πρακτικών ης CAUDALIE» για το δίκτυο διανομής Caudalie.

⁷¹ Ο.π.

⁷² Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, Chemiefarma κατά Επιτροπής, σκ. 111-113 και ΠΕΚ T- 1/89, Rhone Poulenc κατά Επιτροπής, σκ. 120, ΠΕΚ T-9/99, HFB Holding κατά Επιτροπής, σκ. 199, ΠΕΚ T-168/01, GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, σκ. 76.

⁷³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/78 έως 215/78 και 218/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής, σκ. 85-86 και ΠΕΚ T-1/89, ό.π., σκ. 43-44 και 97, ΠΕΚ T-9/99, ό.π., σκ. 200-201, ΠΕΚ T-56/99, Marlines κατά Επιτροπής, σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕφΑθ 2560/2009, σκ. 6

ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική, εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών⁷⁴. Η εν λόγω έννοια της συμφωνίας καλύπτει τόσο τις οριζόντιες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο επίπεδο αγοράς όσο και τις κάθετες συμφωνίες, κατά τον προεκτεθέντα ορισμό αυτών, όπως αποτελούν οι συμφωνίες των ελεγχόμενων με τους διανομείς τους στην υπό κρίση υπόθεση⁷⁵.

50. Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε περίπτωση που δεν υπάρχει ρητή συμφωνία με την οποία εκφράζεται η σύμπτωση των βουλήσεων, το μέρος ή η Αρχή που προβάλλει παραβίαση του άρθρου 101 της Συνθήκης πρέπει να αποδείξει ότι η μονομερής πολιτική του ενός μέρους έχει τη συναίνεση του άλλου⁷⁶. Για τις κάθετες συμφωνίες, η συναίνεση σε συγκεκριμένη μονομερή πολιτική μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή. Η ρητή συναίνεση μπορεί να συναχθεί από τις εξουσίες που παρέχονται στα μέρη με προϋφιστάμενη γενική συμφωνία. Αν οι όροι της εν λόγω συμφωνίας προβλέπουν ή επιτρέπουν σε ένα μετέχον μέρος να υιοθετήσει στη συνέχεια συγκεκριμένη μονομερή πολιτική που είναι δεσμευτική για το άλλο μέρος, η συναίνεση του έτερου μέρους μπορεί να αποδειχτεί σε αυτή τη βάση⁷⁷.
51. Για τη σιωπηρή συναίνεση είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι το ένα από τα μετέχοντα μέρη ζητεί ρητά ή σιωπηρά τη συνεργασία του έτερου μετέχοντος μέρους για την εφαρμογή της μονομερούς του πολιτικής και ότι το έτερο μέρος έχει συμμορφωθεί με την απαίτηση αυτή εφαρμόζοντας την εν λόγω μονομερή πολιτική στην πράξη⁷⁸. Για παράδειγμα, αν, μετά την εκ μέρους του προμηθευτή αναγγελία μονομερούς μείωσης των προμηθειών για την αποτροπή του παράλληλου εμπορίου, οι διανομείς μειώσουν αμέσως τις παραγγελίες τους και παύσουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι τελευταίοι συναινούν σιωπηρά στη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί αυτό το συμπέρασμα αν οι διανομείς συνεχίζουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου ή προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους για την άσκηση παράλληλου εμπορίου⁷⁹.
52. Επίσης, για τις κάθετες συμφωνίες, η σιωπηρή συναίνεση μπορεί να συνάγεται από το επίπεδο εξαναγκασμού που ασκείται από έναν συμβαλλόμενο για την επιβολή της μονομερούς του πολιτικής στο άλλο ή τα άλλα μέρη της συμφωνίας σε συνδυασμό με τον αριθμό των διανομέων οι οποίοι εφαρμόζουν όντως στην πράξη τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Για παράδειγμα, η ύπαρξη ενός συστήματος ελέγχου και επιβολής κυρώσεων που εφαρμόζει

⁷⁴ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1677/2014, σκ. 5, καθώς και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5-6, με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

⁷⁵ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 και ΔΕΚ C-56 & 58/64, Consten & Grundig κατά Επιτροπής, σελ. 370-371. Βλ. επίσης Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, άρθρο 1α) και Κανονισμό (ΕΕ) 720/2022, άρθρο 1α).

⁷⁶ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 25 και νέες Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 54. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010 και 720/2022 δεν εφαρμόζονται στη μονομερή συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων. Η εν λόγω μονομερής συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει τις καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης.

⁷⁷ Βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Volkswagen AG, υπόθεση C-74/04 P, EU:C:2006:460, σκέψεις 39 έως 42.

⁷⁸ Βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2000, Bayer AG κατά Επιτροπής, υπόθεση T-41/96, EU:T:2000:242, σκέψη 120.

⁷⁹ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 25 και νέες Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 54.

ένας προμηθευτής για να τιμωρήσει τους διανομείς εκείνους οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με τη μονομερή του πολιτική, υποδηλώνει σιωπηρή συναίνεση με τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή, εάν το εν λόγω σύστημα επιτρέπει στον τελευταίο να εφαρμόζει στην πράξη την πολιτική του. Οι ανωτέρω δύο τρόποι διαπίστωσης της συναίνεσης μπορούν να χρησιμοποιούνται από κοινού⁸⁰.

53. Με βάση τα ανωτέρω, η επιβολή γενικών όρων και προϋποθέσεων από το ένα μέρος ισοδυναμεί με συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον οι εν λόγω όροι και προϋποθέσεις έχουν γίνει αποδεκτοί, ρητά ή σιωπηρά, από το άλλο μέρος⁸¹.
54. Στην παρούσα υπόθεση, οι περιορισμοί στους λιανοπωλητές επιβάλλονται μέσω των επιστολών που αποστέλλει η Caudalie SAS στους διανομείς της στην ελληνική επικράτεια αναφορικά με τη διακοπή της δραστηριοποίησής τους στις επιγραμμικές πλατφόρμες [...] και [...] ⁸². Πρόκειται περαιτέρω για διανομείς με τους οποίους η Caudalie SAS έχει συμβληθεί με την υπογραφή σύμβασης επιλεκτικής διανομής, στη δε κατά τα ανωτέρω επιστολή που απευθύνθηκε στους διανομείς γίνεται επίκληση τόσο στη συμβατική σχέση με τους διανομείς όσο και στην επαπειλούμενη καταγγελία αυτής σε περίπτωση μη συμμόρφωσης εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Σε συνέχεια των επιστολών αυτών εφαρμόζεται από την Caudalie Hellas με τις οδηγίες και κατευθύνσεις της Caudalie SAS ένας μηχανισμός τακτικής – σε εβδομαδιαία βάση - παρακολούθησης της συμμόρφωσης των διανομέων με την επιβληθείσα από την Caudalie απαγόρευση, παρατηρείται δε σταδιακά αυξανόμενη συμμόρφωση των διανομέων με την απαγόρευση⁸³. Η εταιρεία μάλιστα επανέρχεται μέσω των αντιπροσώπων πωλήσεων της Caudalie Hellas προβαίνοντας σε νέες προφορικές οχλήσεις για τη συμμόρφωση των διανομέων, ενώ εξετάζεται και σε ορισμένες περιπτώσεις υιοθετείται η λήψη περαιτέρω μέτρων έναντι των μη συμμορφούμενων διανομέων, όπως η καθυστέρηση παραγγελιών, οι οποίες αποδεσμεύονται άμα τη συμμορφώσει των διανομέων.
55. Ως εκ τούτου η ΕΑ, λαμβάνοντας υπόψη της, κατά τα ανωτέρω, α) την ύπαρξη σύμβασης διανομής, β) την συμμόρφωση των διανομέων με τον επιβληθέντα εκ μέρους της Caudalie περιορισμό, γ) τον υιοθετηθέντα μηχανισμό παρακολούθησης και δ) τα μέτρα εξαναγκασμού που εξετάζονταν από την εταιρεία και σε ορισμένες περιπτώσεις εφαρμόστηκαν, κρίνει ότι οι πρακτικές της Caudalie εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας» κατά τα προεκτεθέντα και δη στην έννοια της κάθετης συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα διανομής και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

ΕΞ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

⁸⁰ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 25.

⁸¹ Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40428 - Guess, αιτιολογική σκέψη 97, με παραπομπή στην απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990, Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Επιτροπής, υπόθεση C-277/87, EU:C:1990:6, σκέψη 2, και απόφαση της 9ης Ιουλίου 2009, Peugeot and Peugeot Nederland κατά Επιτροπής, υπόθεση T-450/05, EU:T:2009:262, σκέψεις 168 έως 209.

⁸² Βλ. το από [...] μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς [...] κοινοποιούμενο [...] και [...] με θέμα «[...]» (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου). Το κείμενο της εν λόγω επιστολής παρατίθεται αυτούσιο στην Ενότητα «*Επί των πρακτικών ης CAUDALIE*» κατωτέρω.

⁸³ Βλ. σχετικά και κατωτέρω στην Ενότητα «*Επί των πρακτικών ης CAUDALIE*».

56. Προκειμένου να εμπίπτει μια συμφωνία στην απαγόρευση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ πρέπει να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της οικείας αγοράς. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋπόθεσης επιβάλλει, καταρχάς, να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται⁸⁴. Υπό την έννοια αυτή, αν αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο μιας συμφωνίας, τότε παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων αυτής επί του ανταγωνισμού⁸⁵.
57. Εξάλλου, από τη νομολογία των Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων προκύπτει ότι ορισμένα είδη συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια για τον ανταγωνισμό, ώστε να μην απαιτείται εξέταση των αποτελεσμάτων τους. Η νομολογία αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι ορισμένες μορφές συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων μπορούν να λογίζονται, ως εκ της φύσεώς τους, ως παραβλάπτουσες την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού⁸⁶.
58. Για την εκτίμηση εάν μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια, ώστε να λογίζεται ως περιορισμός του ανταγωνισμού, λόγω του αντικειμένου, υπό την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011, λαμβάνεται υπόψη το περιεχόμενο των διατάξεών της, οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει, καθώς και το οικονομικό και νομικό πλαίσιο, στο οποίο αυτή εντάσσεται. Στο πλαίσιο των εκτιμήσεων των ανωτέρω παραμέτρων πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η φύση των επηρεαζόμενων προϊόντων, καθώς και οι πραγματικές συνθήκες της λειτουργίας και της διαρθρώσεως της οικείας αγοράς⁸⁷.
59. Εξάλλου, προκειμένου να έχει η συμφωνία στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο, αρκεί να είναι ικανή να επαχθεί αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, ήτοι να είναι εν τοις πράγμασι ικανή να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της σχετικής αγοράς. Το ερώτημα αν και κατά πόσο το αρνητικό για τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα παράγεται όντως, μπορεί να έχει σημασία μόνο για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων⁸⁸.
60. Κατά πάγια νομολογία, εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή (εν όλω ή εν μέρει) της, όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγο απαλλαγής⁸⁹.

⁸⁴ Βλ., μεταξύ πολλών, ΔΕΚ 56/65, Société Technique Minière (L.T.M.) v Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.), σελ. 321, ΔΕΕ C-228/18, Gazdasági Versenyhivatal κατά Budapest Bank Nyrt. και λοιπών, σκ.33, με περαιτέρω παραπομπές στην ενωσιακή νομολογία.

⁸⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 38 και ΔΕΕ C-8/08, T-Mobile Netherlands BV κ.λπ., σκ. 31.

⁸⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-286/13, *Dole Food Company Inc. και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής*, EU:C:2015:184, σκ. 113-114 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

⁸⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-286/13, ό.π., σκ. 117, ΔΕΕ C-67/13, ό.π., σκ. 53, καθώς και ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 36 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

⁸⁸ Βλ. ΕΑ 370/VI/2007, σκ. 4.2-σελ. 38-39, ΕΑ 512/2010, σκ. 159, ΕΑ 580/2013, σκ. 107, ΕΑ 663/2018, σκ. 491, ΕΑ 676/2018, σκ. 288. Βλ. επίσης αποφάσεις ΣτΕ 1677/2014, σκ.4, ΣτΕ2342/2018, σκ. 14 και 16, και ΔΕφΑθ.1611/2020, σκ. 6.

⁸⁹ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία) και ΕΑ 610/2015 (Colgate), σελ. 84 επ.

Συναφώς, στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά «εξ αντικειμένου» περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν απαιτείται η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επέλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό. Ούτως, η διαπίστωση ότι η σύμπραξη έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε αποτέλεσμα εντός της αγοράς ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό⁹⁰.

61. Ειδικότερα, δε, ως προς τις κάθετες συμφωνίες, γίνεται δεκτό ότι, παρά το γεγονός ότι συχνά είναι, ως εκ της φύσεώς τους, λιγότερο επιζήμιες για τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις οριζόντιες συμφωνίες, μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να εμπεριέχουν εν δυνάμει μια αυξημένη πιθανότητα περιορισμού του ανταγωνισμού. Υπό την έννοια αυτή έχει κριθεί τόσο σε επίπεδο ενωσιακής όσο και σε επίπεδο εθνικής νομολογίας ότι μια κάθετη συμφωνία μπορεί να έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού⁹¹.
62. Αντίστοιχα, σύμφωνα με την ΕΕπ., οι περιορισμοί που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερης σοβαρότητας σε οποιουδήποτε από τους ισχύοντες ή μελλοντικούς κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορίες, θεωρούνται ότι συνιστούν γενικά περιορισμούς λόγω αντικειμένου, οι οποίοι εκφεύγουν του ασφαλούς λιμένα που δημιουργείται από τα όρια μεριδίων αγοράς που προβλέπονται στην Ανακοίνωση de minimis ενώ, συγχρόνως, είναι μάλλον απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011, καθώς και κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁹². Σε αυτούς συγκαταλέγεται και η παρεμπόδιση της αποτελεσματικής χρήσης του διαδικτύου, που αποτελεί την κρινόμενη υπό διευθέτηση παράβαση, όπως εκτίθεται αναλυτικά αμέσως κατωτέρω.

VI. ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

63. Στην παρούσα υπόθεση εξετάζονται πρακτικές απαγόρευσης εκ μέρους της Caudalie της προώθησης των προϊόντων αυτής από τους λιανοπωλητές μέσω επιγραμμικών πλατφορμών σύγκρισης τιμών ή των σχετικών υπηρεσιών/εργαλείων σύγκρισης τιμών επιγραμμικών πλατφορμών.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

64. Προκαταρκτικά σημειώνεται ότι οι επιγραμμικοί διάυλοι διακρίνονται σε διαφημιστικούς και πωλήσεων. Στην έννοια των επιγραμμικών διαύλων διαφήμισης εμπίπτουν οι επιγραμμικές πλατφόρμες που δεν υποστηρίζουν άμεση λειτουργική δυνατότητα πώλησης και αγοράς⁹³, αλλά

⁹⁰ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1677/2014, σκ. 4, ΣτΕ 1324/2013, σκ. 4 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

⁹¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 43 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. επίσης ΕΑ ΕΑ 622/2015, 580/VI/2013, 495/VI/2010, 373/V/2007.

⁹² Βλ. Ανακοίνωση de minimis, ό.π., παρ. 13, όπου και ρητή αναφορά στους περιορισμούς λόγω αντικειμένου καθώς και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.6.2014, σελ. 3-4, υπό στοιχ. 1, καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης και Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 23.

⁹³ Αντιθέτως, οι υπηρεσίες που επιτρέπουν στους χρήστες να πραγματοποιούν άμεσα αγορές με την παροχή λειτουργικών δυνατοτήτων πώλησης και αγοράς υπάγονται στις διαδικτυακές αγορές (marketplaces) και δεν

παρέχουν στις προβαλλόμενες επιχειρήσεις μόνον τη δυνατότητα να αυξάνουν την ενημέρωση σχετικά με τις διαδικτυακές δραστηριότητές τους και να προσελκύουν δυνητικούς πελάτες, ανακατευθύνοντάς τους στο διαδικτυακό κατάστημα του εκάστοτε λιανοπωλητή προκειμένου να ολοκληρωθεί απευθείας και εκτός του πλαισίου της πλατφόρμας η μεταξύ τους η διαδικτυακή συναλλαγή⁹⁴. Τέτοιους διαύλους διαδικτυακής διαφήμισης συνιστούν οι υπηρεσίες/εργαλεία σύγκρισης τιμών και οι μηχανές αναζήτησης⁹⁵.

65. Οι επιγραμμικές πλατφόρμες σύγκρισης τιμών αφενός παρέχουν στους λιανοπωλητές τη δυνατότητα να αυξάνουν την προβολή τους και να δημιουργούν κίνηση στον διαδικτυακό τόπο τους κι αφετέρου επιτρέπουν στους δυνητικούς πελάτες να αναζητούν λιανοπωλητές, να συγκρίνουν διαφορετικά προϊόντα και να συγκρίνουν προσφορές για το ίδιο προϊόν⁹⁶.
66. Οι εν λόγω πλατφόρμες επιτρέπουν στους πελάτες να συγκρίνουν τις τιμές μεταξύ των λιανοπωλητών και, ως εκ τούτου, είναι δημοφιλείς μεταξύ των καταναλωτών. Μπορούν, επίσης, να λειτουργούν ως διαμεσολαβητές που ενθαρρύνουν τις πωλήσεις και αυξάνουν τη δυνατότητα εντοπισμού των προϊόντων, και υπό αυτήν την έννοια είναι επιθυμητές και από τους παραγωγούς. Από την άλλη πλευρά, αυξάνουν τη διαφάνεια των τιμών, που μπορεί να χρησιμοποιείται καταχρηστικά από ανταγωνιστές και εντείνουν τον ενδοσηματικό και διασηματικό ανταγωνισμό σε επίπεδο τιμών, δίνοντας έμφαση στην τιμή ως το κυρίαρχο, αν όχι αποκλειστικό, χαρακτηριστικό των προϊόντων, ενδεχομένως εις βάρος άλλων πτυχών του προϊόντος⁹⁷. Παράλληλα οι επιγραμμικές πλατφόρμες-μηχανές αναζήτησης και σύγκρισης τιμών έχουν καταστήσει ευκολότερη την πρόσβαση των λιανοπωλητών στους καταναλωτές. Μικροί λιανοπωλητές, με περιορισμένες επενδύσεις, αποκτούν προβολή και πωλούν προϊόντα μέσα από πλατφόρμες τρίτων σε ευρεία καταναλωτική βάση. Επίσης, εκμηδενίζουν το κόστος έρευνας για τους καταναλωτές, αυξάνοντας τις επιλογές και την ισχύ τους στην αγορά. Περαιτέρω, δεδομένου ότι στις πλατφόρμες παρατίθενται συχνά αξιολογήσεις χρηστών για τα προϊόντα/υπηρεσίες και τους λιανοπωλητές, ο καταναλωτής έχει άμεση πληροφόρηση για να υποβοηθηθεί στην επιλογή του⁹⁸.

ΥΠΟΘΕΣΗ ASICS

67. Ως προς τους περιορισμούς στη χρήση επιγραμμικών πλατφορμών αναζήτησης και σύγκρισης τιμών, η οποία δεν ρυθμιζόταν ρητά στον προϊσχύσαντα Κανονισμό 330/2010, η Γερμανική Αρχή Ανταγωνισμού έκρινε στην απόφαση της επί της υπόθεσης *Asics*⁹⁹ ότι η γενική

εμπίπτουν στην έννοια των επιγραμμικών υπηρεσιών διαφήμισης, βλ. νέες Κατευθυντήριες γραμμές Κανονισμού 720/2022, ό.π., παρ. 332.

⁹⁴ Ο.π., παρ. 343-344.

⁹⁵ Ο.π., παρ. 203.

⁹⁶ Ο.π., παρ. 343.

⁹⁷ Βλ. Τελική Έκθεση επί της κατ' άρθρο 40 του Ν. 3959/2011 Κλαδικής Έρευνας στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο, παρ. 416, διαθέσιμο σε <https://www.epant.gr/enimerosi/dimosieyseis/kladikes/item/2472-teliki-ekthesi-kladikis-erevna-sto-ilektroniko-emporio.html>

⁹⁸ Βλ. Τελική Έκθεση επί της κατ' άρθρο 40 του Ν. 3959/2011 Κλαδικής Έρευνας στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο, παρ. 115, διαθέσιμη σε <https://www.epant.gr/enimerosi/dimosieyseis/kladikes/item/2472-teliki-ekthesi-kladikis-erevna-sto-ilektroniko-emporio.html>. Για μια γενική επισκόπηση των επωφελών αποτελεσμάτων των ψηφιακών εργαλείων σύγκρισης, βλ. Competition and Markets Authority, Digital Comparison tools Market Study – Final Report (26.9.2017), σελ. 32 -33.

⁹⁹ Bundeskartellamt (Γερμανική Αρχή Ανταγωνισμού), *Asics*, υπόθ. B2-98/1 (απόφαση της 26.8.2015, δημοσιευθείσα στις 13 Ιανουαρίου 2016), διαθέσιμη σε:

απαγόρευση της χρήσης ιστοσελίδων σύγκρισης τιμών συνιστούσε εξ αντικειμένου περιορισμό και περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας¹⁰⁰.

68. Η απαγόρευση αυτή της χρήσης μηχανών σύγκρισης τιμών στο σύστημα διανομής συνιστούσε, κατά τη Γερμανική Αρχή Ανταγωνισμού, ένα μείζονα περιορισμό στις διαδικτυακές πωλήσεις¹⁰¹. Δεδομένου του απεριόριστου εύρους προϊόντων που είναι διαθέσιμα διαδικτυακά και του πλήθους των λιανοπωλητών που δραστηριοποιούνται και μέσω του διαδικτύου, είναι απαραίτητο για τους τελικούς καταναλωτές που αξιολογούν κριτήρια όπως την τιμή να κάνουν χρήση ειδικών μηχανών αναζήτησης που θα τους επιτρέψουν να επιλέξουν τις κατάλληλες προσφορές. Οι μηχανές σύγκρισης τιμών είναι ιδιαίτερα σημαντικές από αυτή την άποψη, καθόσον, ακόμη κι εάν δεν αξιολογούν όλες τις διαθέσιμες διαδικτυακές προσφορές αλλά μόνον εκείνες των συνδεδεμένων με αυτές διανομέων, δίνουν τη δυνατότητα στους τελικούς καταναλωτές να επιβλέπουν την τιμολόγηση των διανομέων με λιγότερη προσπάθεια, επιλέγοντας προσφορές που θεωρούν εύλογες. Εξάλλου, συχνά οι μηχανές σύγκρισης τιμών χρησιμοποιούνται ως μηχανές αναζήτησης προϊόντων και προμηθευτών¹⁰².
69. Η απαγόρευση της χρήσης των μηχανών σύγκρισης τιμών, κατά την άποψη της Γερμανικής Αρχής Ανταγωνισμού περιόρισε τις διαδικτυακές πωλήσεις από τους διανομείς στους τελικούς καταναλωτές και περιόρισε τη διαφάνεια των τιμών όχι μόνο στο διαδικτυακό εμπόριο, αλλά και στο εμπόριο στα φυσικά καταστήματα και κατέτεινε στον περιορισμό του ενδοσηματικού και του διασηματικού ανταγωνισμού.

KANONISMΟΣ 720/2022

70. Οι ως άνω περιορισμοί που αφορούν στη χρήση του διαδικτύου και, υπό το πρίσμα του Κανονισμού 330/2010, και κατά νομολογιακή διάπλαση θεωρούνταν περιορισμός των ενεργητικών και παθητικών πωλήσεων¹⁰³, ρυθμίζονται πλέον ρητά στον νέο Κανονισμό 720/2022. Ειδικότερα, το άρθρο 4 στοιχ. ε' του Κανονισμού 720/2022 απαγορεύει στον προμηθευτή να παρεμποδίζει την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από τον αγοραστή ή τους πελάτες του για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, με την επιφύλαξη της δυνατότητας επιβολής στον αγοραστή, περιορισμών στην επιγραμμική διαφήμιση, εφόσον όμως

https://www.bundeskartellamt.de/SharedDocs/Entscheidung/EN/Fallberichte/Kartellverbot/2016/B2-98-11.pdf?__blob=publicationFile&v=2. Η απόφαση επικυρώθηκε από το Ανώτερο Περιφερειακό Δικαστήριο του Ντύσελντορφ, βλ. την Απόφασή του KVZ 41/17 της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2017.

¹⁰⁰Μεταξύ άλλων περιορισμών, η ASICS απαγόρευε στους εμπόρους να χρησιμοποιούν ιστότοπους σύγκρισης τιμών.

¹⁰¹ Βλ. την προαναφερόμενη απόφαση Bundeskartellamt (Γερμανική Αρχή Ανταγωνισμού), *Asics*, υπόθ. B2-98/11 (απόφαση της 26.8.2015, δημοσιευθείσα στις 13 Ιανουαρίου 2016), καθώς και το από 25.1.2016 δελτίο τύπου αυτής.

¹⁰² Η εν λόγω απαγόρευση δεν δικαιολογείται ούτε από ποιοτικούς παράγοντες, όπως η προστασία της εικόνας και της φήμης των προϊόντων ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά μέσο επίλυσης του free riding.

¹⁰³ Άρθρο 4 περ. γ του Κανονισμού 330/2010: «*Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 δεν ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες που υπόκεινται στον έλεγχο των μερών, έχουν ως αντικείμενο: [...] γ) τον περιορισμό των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πωλήσεως, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα απαγόρευσης σε μέλος του δικτύου που ασκεί τις δραστηριότητές του από μη εγκεκριμένο σημείο εγκατάστασης*». Βλ. και C-439/09, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS* κατά *Président de l'Autorité de la concurrence*, ECLI:EU:C:2011:649, σκ. 54.

αυτοί δεν έχουν ως σκοπό την παρεμπόδιση της εξ ολοκλήρου χρήσης ενός επιγραμμικού διαφημιστικού διαύλου¹⁰⁴.

71. Η εν λόγω απαγόρευση εκ μέρους του προμηθευτή θεωρείται ότι περιορίζει τη γεωγραφική περιοχή ή την πελατεία στην οποία τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες μπορούν να πωληθούν ή παρασχεθούν.
72. Έτσι, η παρεμπόδιση της εξ ολοκλήρου χρήσης ενός ή περισσότερων «επιγραμμικών διαφημιστικών διαύλων» όπως οι μηχανές αναζήτησης ή οι υπηρεσίες σύγκρισης τιμών θεωρείται περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά το άρθρο 4 στοιχ. ε' σημείο ii του Κανονισμού 720/2022, καθώς θεωρείται ότι επιφέρει παρεμπόδιση στην αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου¹⁰⁵. Συγκεκριμένα, περιορίζει την ικανότητα των αγοραστών να απευθύνονται σε δυνητικούς πελάτες που βρίσκονται εκτός της φυσικής γεωγραφικής ζώνης εμπορικών δραστηριοτήτων τους και επιθυμούν να πραγματοποιήσουν διαδικτυακές αγορές, να τους ενημερώνουν για τα προϊόντα που προσφέρουν και να τους προσελκύουν στο διαδικτυακό τους κατάστημα, περιορίζοντας τον όγκο των διαδικτυακών τους πωλήσεων¹⁰⁶.
73. Συναφώς, με την απαγόρευση προώθησης προϊόντων μέσω των εν λόγω επιγραμμικών πλατφορμών περιορίζονται οι επιλογές των καταναλωτών ως προς τις τιμές, καθώς περιορίζονται οι δυνατότητες των εξουσιοδοτημένων λιανοπωλητών να προσεγγίζουν περισσότερους πελάτες μέσω των διαδικτυακών πλατφορμών. Και τούτο, διότι οι πελάτες που δεν γνωρίζουν το διαδικτυακό κατάστημα του εκάστοτε λιανοπωλητή δύνανται να το επιλέξουν για τις διαδικτυακές αγορές τους, εκμεταλλευόμενοι την άμεση σύγκριση τιμών των προϊόντων που προσφέρονται από διαφορετικούς διανομείς. Μάλιστα, ακριβώς επειδή οι τελικοί καταναλωτές χρησιμοποιούν τις επιγραμμικές πλατφόρμες για την αναζήτηση προϊόντων και τη σύγκριση τιμών μεταξύ των εκάστοτε διανομέων, η αποτροπή της χρήσεως εργαλείων συγκρίσεως των τιμών οδηγεί σε ζημία των καταναλωτών η οποία συνίσταται στην αύξηση του κόστους αναζήτησης προϊόντων και στην άμβλυνση του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές ή σε στεγανοποίηση της αγοράς, γεγονός που μπορεί να διευκολύνει τις διακρίσεις ως προς τις τιμές, επηρεάζοντας εν τέλει τον διασηματικό ανταγωνισμό (inter-brand competition) και τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό (intra-brand competition)¹⁰⁷.
74. Συνεπώς, αντίστοιχοι περιορισμοί, ως περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας, δεν τυγχάνουν του ευεργετήματος της απαλλαγής σύμφωνα με τον Κανονισμό 720/2022.

¹⁰⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 4 περ. ε του Κανονισμού 720/2022, στους μη απαλασσόμενους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας περιλαμβάνονται και οι περιορισμοί που έχουν ως σκοπό: «την παρεμπόδιση της αποτελεσματικής χρήσης του διαδικτύου από τον αγοραστή ή τους πελάτες του για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, καθόσον περιορίζει τη γεωγραφική περιοχή ή την πελατεία στην οποία τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες μπορούν να πωληθούν κατά την έννοια των στοιχείων β), γ) ή δ), με την επιφύλαξη της δυνατότητας επιβολής στον αγοραστή: i) άλλων περιορισμών στις επιγραμμικές πωλήσεις ή ii) περιορισμών στην επιγραμμική διαφήμιση που δεν έχουν ως σκοπό την παρεμπόδιση της εξ ολοκλήρου χρήσης ενός επιγραμμικού διαφημιστικού διαύλου»..

¹⁰⁵ Βλ. νέες Κατευθυντήριες γραμμές Κανονισμού 720/2022, ό.π., παρ. 203.

¹⁰⁶ Ό.π., παρ. 203 και 347.

¹⁰⁷ Πρβλ. τις νέες Κατευθυντήριες του Κανονισμού 720/2022, ό.π., παρ. 347, καθώς και Τελική Έκθεση επί της κατ' άρθρο 40 του Ν. 3959/2011 Κλαδικής Έρευνας στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο, παρ. 416 και 421 επ.

ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΠΑΡ. 3 ΣΛΕΕ

75. Στην παρούσα υπόθεση δεν νοείται ατομική εξαίρεση¹⁰⁸ βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ για τους ακόλουθους ιδίως λόγους:
76. Η εφαρμογή της ατομικής εξαίρεσης, τόσο του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ όσο και του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011, υπόκειται σε τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις, δύο θετικές και δύο αρνητικές: (α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου, (β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει, (γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.
77. Κάθε επιχείρηση που επικαλείται το ευεργέτημα της εξαίρεσης, βαρύνεται να αποδείξει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, ότι η επίδικη περίπτωση ικανοποιεί κάποια από τις εξαιρετικές προϋποθέσεις ατομικής απαλλαγής της παρ. 3 των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ¹⁰⁹. Κατά τη σχετική αξιολόγηση, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα αντικειμενικά πλεονεκτήματα, πράγμα που σημαίνει ότι η τυχόν επικαλούμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με βάση την υποκειμενική άποψη των μερών.
78. Τα άρθρα 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ δεν αποκλείουν a priori ορισμένα είδη συμφωνιών από το πεδίο εφαρμογής τους. Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία και πρακτική, οι σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού – όπως εν προκειμένω ο περιορισμός της αποτελεσματικής χρήσης του διαδικτύου– δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούν τις προϋποθέσεις εξαίρεσης από τις απαγορευτικές διατάξεις των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, οι συμφωνίες αυτές κατά κανόνα δεν πληρούν (τουλάχιστον) τις δύο πρώτες προϋποθέσεις της παραγράφου 3 των εν λόγω άρθρων. Δεν δημιουργούν, δηλαδή, αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα, ούτε και προσπορίζουν οφέλη στους καταναλωτές. Επιπλέον, αυτά τα είδη συμφωνιών δεν πληρούν κατά κανόνα το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα, βάσει της τρίτης προϋπόθεσης της παραγράφου 3.¹¹⁰

VII. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ CAUDALIE

ΚΥΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ

79. Εισαγωγικά και ως προς το δίκτυο διανομής της εταιρείας, αναφέρεται ότι τα προϊόντα της Caudalie διανέμονται στο πλαίσιο συστήματος επιλεκτικής διανομής, επί τη βάσει κριτηρίων για την έγκριση των πωλήσεων των προϊόντων τόσο σε φυσικό σημείο πώλησης όσο και για τις διαδικτυακές πωλήσεις¹¹¹. Η σχετική σύμβαση συνάπτεται μεταξύ της [...] και των

¹⁰⁸ Ούτε και υπεβλήθη σχετικό αίτημα εξαίρεσης από την Caudalie.

¹⁰⁹ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 19, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 28 (και στην πάγια ενωσιακή νομολογία που παραπέμπουν).

¹¹⁰ Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (2022/C 248/01), παρ. 180 στ. β'.

¹¹¹ [...], βλ. το πρότυπο σύμβασης που προσκομίσθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.9.2023 επιστολή παροχής στοιχείων της Caudalie Hellas.

εξουσιοδοτημένων διανομέων. Οι παραγγελίες δίδονται στην [...]¹¹², η οποία τις εκτελεί, τιμολογεί τους διανομείς και εισπράττει τις πληρωμές.

80. Οι διανομείς της Caudalie μπορεί να είναι φαρμακεία ή παραφαρμακεία σε όλη την ελληνική επικράτεια¹¹³.
81. Στην Ελλάδα η Caudalie συνεργάζεται επί του παρόντος με [...] λιανοπωλητές, εκ των οποίων οι [...].
82. Διευκρινίζεται ότι η ίδια η εταιρεία δεν πωλεί απευθείας τα προϊόντα της στους καταναλωτές στην Ελλάδα, παρά μόνον μέσω της ιστοσελίδας της caudalie.com, την οποία διαχειρίζεται η [...] για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες¹¹⁴.
83. Από πλήθος ηλεκτρονικών αρχείων που συνελέγησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω¹¹⁵, διεξήχθη στην εταιρεία Caudalie Hellas στις [...] και [...], προκύπτει ότι η Caudalie προέβη κατά το χρονικό διάστημα από τις 29 Μαρτίου 2021 έως και τις 31 Μαρτίου 2023 σε απαγόρευση της χρήσης ιστοσελίδων σύγκρισης τιμών από τους εξουσιοδοτημένους διανομείς της εταιρείας στην Ελλάδα.
84. Συγκεκριμένα, η Caudalie, στο πλαίσιο της διασφάλισης ότι τα προϊόντα της θα πωλούνται ηλεκτρονικά μόνο από τους εξουσιοδοτημένους διανομείς της, απηύθυνε αφενός μεν επιστολή το Μάρτιο του 2021 στην ελληνική πλατφόρμα ηλεκτρονικών πωλήσεων και υπηρεσιών σύγκρισης τιμών [...] ¹¹⁶ για τη διακοπή προώθησης των προϊόντων Caudalie μέσω της πλατφόρμας και αφετέρου το Μάιο και το Νοέμβριο του ίδιου έτους απέστειλε επιστολές έγγραφης όχλησης στους εξουσιοδοτημένους διανομείς της για την άμεση διακοπή της προώθησης προϊόντων Caudalie μέσω των επιγραμμικών πλατφορμών διαδικτυακών αγορών ή/ και σύγκρισης τιμών [...] ¹¹⁷. Εν συνεχεία, η Caudalie SAS, με τη συνδρομή της Caudalie Hellas, προέβη σε συστηματική παρακολούθηση της συμμόρφωσης των διανομέων με την απαγόρευση επιβάλλοντας και μέτρα σε μη συμμορφούμενους διανομείς όπως την καθυστέρηση παραγγελιών, ενώ εξέταζε και το ενδεχόμενο επιβολής περαιτέρω μέτρων. Ειδικότερα:
85. Το ζήτημα της ανάληψης δράσης και της αντιμετώπισης των επιγραμμικών πλατφορμών συζητείται μεταξύ των στελεχών της Caudalie κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του έτους 2021 και αποφασίζεται αρχικά η αποστολή προειδοποιητικής επιστολής στη [...] και αφετέρου η αποστολή επιστολής στους διανομείς της εταιρείας που προωθούσαν προϊόντα μέσω πλατφορμών¹¹⁸.

¹¹² Διευκρινίζεται ότι είναι δυνατόν να ληφθούν [...].

¹¹³ [...], βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. 10277/10.11.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της Caudalie Hellas.

¹¹⁴ Βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.9.2022 και 10277/10.11.2022 επιστολές παροχής στοιχείων της Caudalie Hellas.

¹¹⁵ Βλ. ανωτέρω Ενότητα «Ιστορικό Αυτεπάγγελτης Έρευνας».

¹¹⁶ Η [...]. [...].

¹¹⁷ Σε αντίθεση με την πλατφόρμα [...] που λειτουργεί και ως [...], η εν λόγω πλατφόρμα αποτελεί [...].

¹¹⁸ Βλ. ενδεικτικά και όχι περιοριστικά τα από 17.3.2021, 19.3.2021, 24.3.2021, 29.3.2021, 12.4.2021, 28.4.2021 και 19.5.2021 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...], στελέχους της Caudalie SAS, προς [...], τα από 22.3.2021, 2.4.2021, 13.4.2021 και 29.4.2021 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς [...] ή το από 4.5.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] για την αποστολή επιστολής και την από ίδιας ημερομηνίας απάντηση [...] (στοιχεία επιτοπίου ελέγχου).

86. Πράγματι, στις [...] εστάλη από την Caudalie SAS προειδοποιητική επιστολή στην πλατφόρμα [...], στην οποία αναφέρεται ότι η Caudalie SAS διαθέτει σύστημα επιλεκτικής διανομής των προϊόντων της και ότι η πώληση προϊόντων Caudalie από μη εξουσιοδοτημένο διανομέα συνιστά παράβαση του δικτύου επιλεκτικής διανομής της εταιρείας. Εν συνεχεία, η εταιρεία σημείωνε ότι μέσω της πλατφόρμας, που δεν είναι εγκεκριμένη από την Caudalie, καθίσταται δυνατή αφενός μεν η άμεση πώληση των προϊόντων της Caudalie από τρίτους (συμπεριλαμβανομένων μη εξουσιοδοτημένων διανομέων) χωρίς την έγκριση της Caudalie και αφετέρου παρέχονται σύνδεσμοι για την αγορά προϊόντων της Caudalie σε μη εγκεκριμένες πλατφόρμες και ιστοσελίδες. Η εταιρεία κατέληγε με την επιστολή της ότι οι πρακτικές αυτές συνιστούν παραβίαση του συστήματος επιλεκτικής διανομής της και καλούσε την πλατφόρμα όπως, εντός 8 ημερών από τη λήψη της επιστολής: α) παύσει την προσφορά των προϊόντων Caudalie για αγορά και προώθηση και απαλείψει από την επιγραμμική πλατφόρμα της οποιαδήποτε αναφορά στα προϊόντα και το σήμα της Caudalie, β) μπλοκάρει οποιαδήποτε αναφορά στα προϊόντα της Caudalie από τη μηχανή αναζήτησης της πλατφόρμας και γ) στείλει άμεσα στην Caudalie τα στοιχεία επικοινωνίας όλων των διανομέων που προωθούν παράνομα τα προϊόντα της μέσω της πλατφόρμας [...] ¹¹⁹. Η Caudalie επανήλθε αποστέλλοντας στη [...] την από [...] επιστολή της επικαλούμενη εκ νέου την παραβίαση του συστήματος επιλεκτικής διανομής και επαναφέροντας το αίτημα της αρχικής από [...] επιστολής ¹²⁰.
87. Εν συνεχεία, στις [...] εστάλησαν από την Caudalie SAS - την επικεφαλής του δικτύου διανομής της εταιρείας και συμβαλλόμενη στις σχετικές συμβάσεις διανομής - επιστολές προειδοποίησης σε όλους τους εξουσιοδοτημένους διανομείς της εταιρείας με παρουσία στις πλατφόρμες [...]. Με τις επιστολές αυτές, η εταιρεία ενημέρωνε τους λιανοπωλητές ότι τους γνωστοποιήθηκε ότι προωθούν προϊόντα μέσω των πλατφορμών [...] κατά περίπτωση και ότι «*Η σύμβαση επιλεκτικής διανομής που έχετε υπογράψει με την Caudalie, η οποία καθορίζει τις προϋποθέσεις πώλησης προϊόντων Caudalie σε καταστήματα (λιανικής και/ή ηλεκτρονικά), σας επιτρέπει να μεταπωλείτε αυτά τα προϊόντα μόνο σε εγκεκριμένα σημεία πώλησης*», συνεπώς η προώθηση προϊόντων μέσω της πλατφόρμας [...] κατά περίπτωση «*συνιστά παραβίαση του δικτύου επιλεκτικής διανομής της Caudalie και των συμβατικών σας υποχρεώσεων έναντι της Caudalie*». Καλούσε δε η εταιρεία τους λιανοπωλητές να προβούν στις κάτωθι ενέργειες: «*Ως εκ τούτου, ζητούμε από την εταιρεία σας να θεωρήσει την παρούσα επιστολή ως επίσημη προειδοποίηση για την άμεση διακοπή πώλησης προϊόντων Caudalie στη μη εγκεκριμένη online πλατφόρμα [...] και σε οποιαδήποτε άλλη μη εγκεκριμένη πλατφόρμα πωλήσεων. Εάν δε συμμορφωθείτε προς την παρούσα επιστολή εντός 8 ημερών από την παραλαβή της, η Caudalie μπορεί, αμέσως και αυτοδικαίως, να καταγγείλει τη σύμβαση επιλεκτικής διανομής που έχει συνάψει με την εταιρεία σας για τη μεταπώληση προϊόντων Caudalie*» ^{121,122}.

¹¹⁹ Βλ. την από 29.3.2021 επιστολή της Caudalie, [...].

¹²⁰ Βλ. την από [...] επιστολή της Caudalie προς τη [...], [...].

¹²¹ Το ίδιο περιεχόμενο είχαν και οι επιστολές που αφορούσαν την παρουσία [...], με μόνη διαφορά την αναφορά [...] αντί [...].

¹²² Βλ. τις από 21.5.2021 επιστολές επισυναπτόμενες στο από 28.5.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς [...] με θέμα [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

88. Νέες επιστολές εστάλησαν και το [...] του έτους 2021 σε συνεργαζόμενους με την εταιρεία διανομείς με παρουσία στις πλατφόρμες, οι οποίοι δεν είχαν λάβει σε προηγούμενο χρόνο επιστολή¹²³.
89. Συνολικά, εστάλησαν 106 επιστολές έγγραφης όχλησης σε 78 εξουσιοδοτημένους για ηλεκτρονικές πωλήσεις λιανοπωλητές της Caudalie στην Ελλάδα. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι σε ορισμένους λιανοπωλητές εστάλησαν 2 επιστολές, μία για την παρουσία τους στην πλατφόρμα [...] και μία για την παρουσία τους στην πλατφόρμα [...].
90. Σε συνέχεια της αποστολής των επιστολών στους διανομείς παρακολουθείται συστηματικά από τα στελέχη της Caudalie, η συμμόρφωση των διανομέων με την απαγόρευση με την κατάρτιση σχετικών αρχείων που επικαιροποιούνται σε εβδομαδιαία βάση¹²⁴ ήδη από τις αρχές Ιουνίου 2021 και τουλάχιστον έως και το Φεβρουάριο του 2022¹²⁵. Η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με την απαγόρευση αφορούσε τις πλατφόρμες [...] ¹²⁶ και ήταν συστηματική, με επικαιροποίηση των σχετικών αρχείων- λιστών με τους διανομείς που έχουν αποχωρήσει σε εβδομαδιαία βάση και τα στελέχη της Caudalie τελούσαν σε διαρκή επικοινωνία ενημερώνοντας για την επικρατούσα κατάσταση σε τακτική βάση και προβαίνοντας σε επανειλημμένες οχλήσεις προς τους μη συμμορφούμενους διανομείς προκειμένου να τους πείσουν να αποχωρήσουν από τις πλατφόρμες ¹²⁷. Ανά περιόδους τάσσεται και προθεσμία στους λιανοπωλητές «μέχρι το τέλος του μήνα» ή «μέχρι την επόμενη Δευτέρα 19/7» ή «μέχρι την Παρασκευή» για την αποχώρηση από τις πλατφόρμες¹²⁸.

¹²³ Βλ. τις από 8.11.2021 επιστολές, που επισυνάπτονται στο από 22.11.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς [...] με θέμα [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

¹²⁴ Βλ. ενδεικτικά και όχι περιοριστικά το από 27.5.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς [...] με θέμα [...], καθώς και το από 21.7.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς [...] με θέμα [...] (και τα 2 στοιχεία επιτοπίου ελέγχου).

¹²⁵ Οπότε και διενεργήθηκε [...].

¹²⁶ Η [...]. Διευκρινίζεται περαιτέρω ότι, παρά το γεγονός ότι δεν εστάλησαν επιστολές στην πλατφόρμα [...], εντούτοις, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία, παρακολουθείται συστηματικά κατά τη συμμόρφωση των λιανοπωλητών η αποχώρησή τους και από την εν λόγω πλατφόρμα.

¹²⁷ Βλ. ενδεικτικά το από 9.6.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] με θέμα [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου), στο οποίο περιλαμβάνεται λίστα με τους διανομείς με σημείωση ποιοι εξ αυτών έχουν ήδη αποχωρήσει από την πλατφόρμα. Όπως αναφέρεται, μεταξύ άλλων: «[...] Αυτή είναι η αρχική λίστα με σημειωμένα στην τελευταία στήλη όσα έχουν βγει πλέον από την πλατφόρμα [...]». Βλ. επίσης το από 1.7.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] με θέμα [...] ή το από 22.7.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...] (και τα 2 στοιχεία επιτοπίου ελέγχου). Βλ. επίσης, το από 14.9.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...], το από 27.9.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...], τα από 18.11.2021 και 22.11.2021 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...], καθώς και το από 15.2.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (όλα στοιχεία επιτοπίου ελέγχου).

¹²⁸ Βλ. ενδεικτικά το από 23.6.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου), το από 14.7.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...], το από 4.7.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...], στο οποίο ενημερώνει ότι θα αποστείλει την επόμενη εβδομάδα τελική λίστα με τους διανομείς που δεν συμμορφώθηκαν με την απαγόρευση για να σταλεί επιστολή καταγγελίας της σύμβασής τους με την Caudalie SAS ή το από 15.2.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα «E-retailers» (όλα στοιχεία επιτοπίου ελέγχου).

91. Η μη συμμόρφωση είχε σε κάποιες περιπτώσεις ως συνέπεια την καθυστέρηση της αποστολής των παραγγελιών των διανομέων¹²⁹. Σχετικά τίθεται και ρητή προθεσμία για την απόσυρση των προϊόντων από τις πλατφόρμες, μετά την παρέλευση της οποίας «*καμία παραγγελία δεν θα αποδεσμεύεται αν δεν έχουν συμμορφωθεί*»¹³⁰. Σε περίπτωση συμμόρφωσης, οι σχέσεις αποκαθίσταται και οι παραγγελίες αποδεσμεύονται¹³¹.
92. Περαιτέρω, ανά περιόδους – ενδεικτικά περί τα τέλη Αυγούστου και Σεπτέμβρη έτους 2021- συζητείται και η λήψη περαιτέρω μέτρων έναντι των μη συμμορφούμενων διανομέων, όπως η αποστολή επιστολής λήξης της συνεργασίας, με το ζήτημα να επανέρχεται και το Φεβρουάριο του έτους 2022¹³² και τάσσεται σχετική προθεσμία συμμόρφωσης. Είναι χαρακτηριστικές σε αυτό το πλαίσιο οι αναφορές των στελεχών της Caudalie «*εάν δεν συμμορφωθούν όπως και οι υπόλοιποι μέχρι την επόμενη Δευτέρα 19/7, θα λάβουν επιστολή από τη Γαλλία η οποία θα τους ενημερώνει για τη λήξη της συνεργασίας μας [...]*», καθώς και «*θα πρέπει να έχουν βγει από τις πλατφόρμες μέχρι την Παρασκευή, αλλιώς θα αναγκαστούμε να στείλουμε και σε αυτούς την επιστολή την ερχόμενη Δευτέρα*»¹³³. Διευκρινίζεται πάντως ότι κατά κανόνα κατόπιν επικοινωνίας των αντιπροσώπων πωλήσεων της Caudalie με τους διανομείς, η πλειοψηφία αυτών συμμορφώνεται εντέλει με την απαγόρευση με συνέπεια να παρέλκει η αποστολή επιστολής καταγγελίας ή η εν γένει λήψη μέτρων έναντί τους¹³⁴.

¹²⁹ Βλ. ενδεικτικά και όχι περιοριστικά το από 8.6.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της αντιπροσώπου πωλήσεων της Caudalie Hellas, [...]» ή την από 17.11.2021 ηλεκτρονική αλληλογραφία μεταξύ [...] (και τα δύο στοιχεία επιτοπίου ελέγχου).

¹³⁰ Βλ. το προαναφερόμενο από 23.6.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas.

¹³¹ Βλ. ενδεικτικά το από 13.10.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της αντιπροσώπου πωλήσεων της Caudalie Hellas, [...], με το οποίο την ενημερώνει ότι δύο διανομείς έχουν αποχωρήσει από όλες τις πλατφόρμες και ζητά από [...], αφού το επιβεβαιώσει να τους «[...]» (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

¹³² Βλ. το από 31.8.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...] με λίστα διανομέων που παραμένουν στις τρεις πλατφόρμες, με το οποίο καλούσε τις αντιπροσώπους να του υποδείξει σε ποιους θα πρέπει να αποσταλεί επιστολή λήξης της συνεργασίας με την εταιρεία. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, πρέπει οι αντιπρόσωποι να τον ενημερώσουν «[...]». Αντίστοιχα, στις 28.9.2021 με το από ίδιας ημερομηνίας μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...] ζητά ενημέρωση από τις αντιπροσώπους πωλήσεων και επεσήμανε ότι πρέπει «[...]» (και τα δύο στοιχεία επιτοπίου ελέγχου).

¹³³ Βλ. ενδεικτικά τα από 31.8.2021, από 14.7.2021 και 15.2.2022 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...] αντίστοιχα.

¹³⁴ Βλ. ενδεικτικά το από 01.09.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της αντιπροσώπου πωλήσεων [...] και τις λοιπές αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...], η οποία αναφέρει: «[...] *[έ]χω ήδη ενημερώσει για την πλατφόρμα [...] στα φαρμακεία [...]. Παρακαλώ να ΜΗΝ σταλεί επιστολή!*!». Στο ίδιο πλαίσιο βλ. το από 03.09.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της αντιπροσώπου πωλήσεων [...] προς τους ίδιους παραλήπτες με θέμα [...], η οποία σημειώνει: «[...] *[έ]χω μιλήσει με όλα τα φαρμακεία και δεν χρειάζεται να αποσταλεί επιστολή σε κάποιον [...]*». Ομοίως, βλ. το ίδιας ημερομηνίας μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της αντιπροσώπου πωλήσεων [...] προς τους ίδιους παραλήπτες με θέμα [...], η οποία επίσης σημειώνει: «[...] *κι εγώ ολοκλήρωσα την επικοινωνία μου με τα φαρμακεία μου. Δεν χρειάζεται να στείλουμε σε κάποιον επιστολή!*». Βλ. αντίστοιχα το από 15.02.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της αντιπροσώπου πωλήσεων [...] προς τον [...] με θέμα [...], όπου αναφέρει «[...] *Με [...] επικοινωνήσα, έχει βγει ήδη από τις πλατφόρμες [...]*», καθώς και της αντιπροσώπου πωλήσεων [...], η οποία σημειώνει «[...] *Να μην σταλεί επιστολή στους δικούς μου πελάτες, μέχρι αύριο θα έχουν βγει και οι δυο [...]*». Στο ίδιο πλαίσιο είναι και η από 15.02.2022 απάντηση της αντιπροσώπου πωλήσεων [...], σύμφωνα με την οποία «[...] *[...] αν δεν έχουν ήδη κατέβει, μέσα στην ημέρα θα είναι οκ... Σε λίγο ενημερώνω και [...] και θα επανέλθω στο mail [...]*». Βλ. αντίστοιχα το από 16.02.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της αντιπροσώπου πωλήσεων [...], στο οποίο επιβεβαιώνει ότι οι δικοί της διανομείς είναι όλοι οκ, καθώς και το από 17.02.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της [...], στο οποίο ενημερώνει ότι βρήκε τον διανομέα [...] και συμφώνησαν να βγει άμεσα (όλα στοιχεία επιτοπίου ελέγχου).

93. Ως προς τη συμμόρφωση με την απαγόρευση που επιβλήθηκε από την Caudalie, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ήδη στις αρχές Ιουνίου του έτους 2021, 19 από τους 63 διανομείς της εταιρείας, που αντιστοιχεί σε ποσοστό περίπου 30% είχαν αποχωρήσει από τις πλατφόρμες¹³⁵, εντός του πρώτου δεκαημέρου από την αποστολή των επιστολών το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 40-50%, ποσοστό που αποτιμάται θετικά από την εταιρεία, καθώς αναφέρεται χαρακτηριστικά από τα στελέχη της εταιρείας «εγώ το 40 + 50% το πρώτο δεκαήμερο δεν το λέω αποτυχία»¹³⁶. Περί τα τέλη Ιουνίου ποσοστό περίπου 60% των διανομέων έχει αποχωρήσει¹³⁷, ενώ μερικές μέρες αργότερα, το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 68%, με μόλις το 1/3 να παραμένει πλέον στις πλατφόρμες, γεγονός που προκαλεί την ικανοποίηση των στελεχών της εταιρείας: «έχει μείνει το 1 /3 παιδιά σε μόλις ένα μήνα, προχωράμε δυναμικά!»¹³⁸, ενώ στα μέσα Ιουλίου εκτιμάται ότι «το 80% έχει πλέον βγει!!!»¹³⁹, με τη συμμόρφωση των διανομέων να συνεχίζεται και το επόμενο χρονικό διάστημα, σε συνέχεια, συχνά, και σχετικής επικοινωνίας με τα στελέχη της Caudalie¹⁴⁰.
94. Η συμμόρφωση των διανομέων και η αποτελεσματικότητα της επιβληθείσας από την Caudalie απαγόρευσης επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία που προσκόμισαν οι πλατφόρμες¹⁴¹.
95. Ο όρος της μη εμπορίας προϊόντων Caudalie στην πλατφόρμα [...] τίθεται ρητά και ως προϋπόθεση από την Caudalie σε σχετικές επικοινωνίες για ενδεχόμενη συνεργασία με λιανοπωλητές¹⁴².
96. Για την άρση της επιβληθείσας από την εταιρεία απαγόρευσης εστάλησαν από την Caudalie SAS στις 31.3.2023 επιστολές προς το σύνολο των δραστηριοποιούμενων σε ηλεκτρονικές πωλήσεις εξουσιοδοτημένων λιανοπωλητών της και ανεξάρτητα από το εάν είχαν λάβει την αρχική επιστολή απαγόρευσης κατά τη διάρκεια του 2021. Στις επιστολές που εστάλησαν στους 147 λιανοπωλητές της εταιρείας Caudalie με δραστηριοποίηση στο ηλεκτρονικό εμπόριο, ενημερώνονται για το δικαίωμά τους να προβάλλουν προϊόντα Caudalie σε πλατφόρμες σύγκρισης τιμών και εργαλεία σύγκρισης τιμών ηλεκτρονικών πλατφορμών, οι οποίες λειτουργούν τόσο ως επιγραμμική αγορά όσο και ως εργαλείο σύγκρισης τιμών. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην επιστολή: «[...] Σας ενημερώνουμε με την παρούσα ότι μπορείτε να προβάλλετε τα προϊόντα Caudalie σε πλατφόρμες σύγκρισης τιμών ή/ και να χρησιμοποιείτε το εργαλείο σύγκρισης τιμών ηλεκτρονικών πλατφορμών, οι οποίες ανακατευθύνουν τους χρήστες στο (στα) δικό (-ά) σας ηλεκτρονικό (-ά) κατάστημα (καταστήματα). Σημειώνεται ότι σε περιπτώσεις πλατφορμών με διττή λειτουργία, ήτοι που παρέχουν τόσο άμεση λειτουργική δυνατότητα για την πραγματοποίηση αγορών (marketplace)

¹³⁵ Βλ. το από 9.6.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

¹³⁶ Βλ. το από 11.6.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

¹³⁷ Βλ. το από 23.6.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων με θέμα [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

¹³⁸ Βλ. το από 6.7.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] και τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

¹³⁹ Βλ. το από 14.7.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] προς τις αντιπροσώπους πωλήσεων της Caudalie Hellas με θέμα [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου).

¹⁴⁰ [...]

¹⁴¹ [...]

¹⁴² Βλ. ενδεικτικά το από 20.12.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του [...] (στοιχείο επιτοπίου ελέγχου), όπου αναφέρεται ρητά: «[...]».

όσο και σύγκριση τιμών (*price comparison*), είναι δυνατή η χρήση του εργαλείου σύγκρισης τιμών των εν λόγω πλατφορμών κατά τα ανωτέρω [...]».¹⁴³

ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

97. Από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι η εταιρεία προέβη σε πρακτική απαγόρευσης χρήσης επιγραμμικών διαφημιστικών πλατφορμών, στο πλαίσιο κάθετης σύμπραξης, κατά παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, η οποία διήρκησε από τις **29.3.2021** έως τις **31.3.2023**.
98. Ειδικότερα, δια των ως άνω επιστολών που απηύθυνε στους λιανοπωλητές της και της γενικότητας της απαγόρευσης προώθησης προϊόντων, καθώς και του γεγονότος ότι μέρος των επιστολών αναφερόταν ρητά στην παρουσία των λιανοπωλητών στην πλατφόρμα [...], καθίσταται σαφές ότι η Caudalie προέβη σε εξ ολοκλήρου απαγόρευση προώθησης των προϊόντων μέσω επιγραμμικών διαύλων σύγκρισης τιμών, περιλαμβανομένης της απαγόρευσης προώθησης των προϊόντων της εταιρείας τόσο σε πλατφόρμες που παρέχουν αποκλειστικά υπηρεσίες σύγκρισης τιμών, όπως η [...] όσο και στα εργαλεία σύγκρισης τιμών [...], όπως [...]¹⁴⁴. Ο καθολικός χαρακτήρας της απαγόρευσης προκύπτει, πέραν της γενικότητας της διατύπωσης της επιστολής προς τους λιανοπωλητές, και από την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με την απαγόρευση, που αφορούσε τόσο τις ως άνω πλατφόρμες, όσο και την πλατφόρμα [...].
99. Κατά τα αναλυτικώς αναφερόμενα ανωτέρω¹⁴⁵, με τις από 29.3.2021 και 16.9.2021 επιστολές της προς την πλατφόρμα [...], με τις οποίες την καλούσε να απόσχει από την προώθηση ή/ και την αναφορά στα προϊόντα της εταιρείας στην πλατφόρμα της και με τις από 21.5.2021 και 8.11.2021 επιστολές της προς τους εξουσιοδοτημένους λιανοπωλητές της που προωθούσαν τα προϊόντα Caudalie μέσω των πλατφορμών [...], με τις οποίες καλούσε τους διανομείς να διακόψουν άμεσα την προώθηση των προϊόντων της εταιρείας στις εν λόγω πλατφόρμες, υπό την απειλή, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης εντός 8 ημερών από την παραλαβή της επιστολής της καταγγελίας της σύμβασης διανομής τους, η Caudalie προέβη σε απαγόρευση της χρήσης πλατφορμών σύγκρισης τιμών. Η απαγόρευση αυτή υλοποιήθηκε περαιτέρω με την υιοθέτηση ενός μηχανισμού συστηματικής παρακολούθησης της συμμόρφωσης των διανομέων με την απαγόρευση της εταιρείας δια της κατάρτισης σχετικού αρχείου για την καταγραφή των διανομέων που αποχωρούν από τις πλατφόρμες [...], το οποίο επικαιροποιείτο σε εβδομαδιαία βάση. Παράλληλα, λάμβανε χώρα διαρκώς επικοινωνία των στελεχών της εταιρείας με τους διανομείς που δεν συμμορφώνονταν, με τη λήψη μέτρων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, όπως η καθυστέρηση παραγγελιών, ενώ εξεταζόταν και η λήψη περαιτέρω μέτρων. Σε συνέχεια δε της εν λόγω απαγόρευσης, επήλθε συμμόρφωση της μεγάλης πλειοψηφίας των διανομέων και μάλιστα σε

¹⁴³ Βλ. τις από 31.3.2023 επιστολές που εστάλησαν στους λιανοπωλητές της εταιρείας που διαθέτουν διαδικτυακό κατάστημα, προσκομισθείσες ενδεικτικά ως Παράρτημα 1 και στο σύνολό τους ομού μετά του σχετικού μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του αποδεικτικού αποστολής εκ μέρους της εταιρείας ως Παράρτημα 2 της υπ' αριθ. πρωτ. 3243/25.4.2023 Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς της Caudalie. Διευκρινίζεται ότι στις επιστολές που απευθύνθηκαν στους λιανοπωλητές που είχαν λάβει και την αρχική επιστολή, στην από 31.3.2023 επιστολή γίνεται ρητή μνεία στην αρχική επιστολή που είχαν λάβει είτε το Μάιο είτε το Νοέμβριο του έτους 2021.

¹⁴⁴ Επισημαίνεται περαιτέρω [...] στην ελληνική επικράτεια.

¹⁴⁵ Βλ. Ενότητα «Κύρια πραγματικά περιστατικά και αποδεικτικά στοιχεία της σύμπραξης» ανωτέρω.

ποσοστό 80% ήδη τον Ιούλιο του 2021, με τη συμμόρφωση να συνεχίζεται και τους επόμενους μήνες.

100. Με την εν λόγω απαγόρευση χρήσης πλατφορμών σύγκρισης τιμών, περιορίστηκε η ορατότητα και συναφώς η δυνατότητα των καταναλωτών ως προς την αναζήτηση των ηλεκτρονικών καταστημάτων των εξουσιοδοτημένων διανομέων της Caudalie, με συνέπεια τον περιορισμό της χρήσης του διαδικτύου ως καναλιού πωλήσεων και έμμεσα τον περιορισμό των διαδικτυακών πωλήσεων των εξουσιοδοτημένων διανομέων της Caudalie στους τελικούς χρήστες.
101. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω¹⁴⁶, ο αποκλεισμός της δυνατότητας χρήσης εργαλείων σύγκρισης τιμών περιορίζει τη δυνατότητα του αγοραστή να πωλεί σε πελάτες που βρίσκονται εκτός της φυσικής γεωγραφικής ζώνης του και επιθυμούν να πραγματοποιούν διαδικτυακές αγορές. Η παρεμπόδιση της χρήσης εργαλείων σύγκρισης τιμών σε μια κάθετη συμφωνία περιορίζει την ικανότητα του αγοραστή να απευθύνεται σε δυνητικούς πελάτες, να τους ενημερώνει σχετικά με τα προϊόντα που προσφέρει και να τους κατευθύνει στο διαδικτυακό του τόπο. Ο αποκλεισμός αυτός συνεπάγεται εντέλει ζημία των καταναλωτών, η οποία συνίσταται στην αύξηση του κόστους αναζήτησης προϊόντων και στην άμβλυνση του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές ή σε στεγανοποίηση της αγοράς, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει εντέλει το διασηματικό και τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό. Επομένως, η εν θέματι απαγόρευση παρεμποδίζει τον εκάστοτε λιανοπωλητή να επιλέξει ελεύθερα τον τρόπο διάθεσης των προϊόντων του μέσω του διαδικτύου και αντίστοιχα περιορίζει τις επιλογές αναζήτησης του τελικού καταναλωτή, αποκλείοντας τις επιγραμματικές πλατφόρμες από τα κανάλια προώθησης των οικείων προϊόντων και περιορίζοντας κατ' επέκταση τον ανταγωνισμό. Ως εκ τούτου, καταργείται στην πράξη η ωφέλεια που αποκομίζουν οι καταναλωτές από τη χρήση των ιστοσελίδων σύγκρισης τιμών, καθώς οι ιστοσελίδες σύγκρισης τιμών επιτρέπουν στους καταναλωτές να συγκεντρώνουν άμεσα πληροφορίες σχετικά με τα διαθέσιμα προϊόντα και τις τιμές των ηλεκτρονικών καταστημάτων που συνεργάζονται με αυτές και να προχωρούν στην επιλογή της προσφοράς που εκλαμβάνουν ως πιο κατάλληλη και συμφέρουσα. Με τον τρόπο αυτό, οι ιστοσελίδες σύγκρισης τιμών εντείνουν τη διαφάνεια των τιμών στο ψηφιακό περιβάλλον, ενισχύοντας τον ενδοσηματικό και τον διασηματικό ανταγωνισμό.
102. Η εν λόγω συμπεριφορά αποτελεί παρεμπόδιση της εξ ολοκλήρου χρήσης επιγραμματικών διαφημιστικών διαύλων¹⁴⁷ και δη υπηρεσιών και εργαλείων σύγκρισης τιμών και κατά τούτο περιορισμό στην αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου. Πρόκειται για περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας (hardcore restriction) υπό την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο (γ) του Κανονισμού 330/2010 και ήδη του άρθρου 4 στοιχείο (ε) του Κανονισμού 720/2022 και ως εκ τούτου δεν δύναται να τύχει της ομαδικής απαλλαγής των προαναφερόμενων Κανονισμών απαλλαγής αλλά ούτε και ατομικής απαλλαγής των άρθρων 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, όπως αναλυτικά εκτέθηκε ανωτέρω, καθώς δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις¹⁴⁸. Για τον ίδιο λόγο δεν απαλλάσσεται ούτε επί τη βάση του «ασφαλούς λιμένα» που ισχύει για τις συμφωνίες

¹⁴⁶ Βλ. Ενότητα «Κανονισμός 720/2022» ανωτέρω.

¹⁴⁷ Κατά την έννοια του άρθρου 4 ε) ii) του Κανονισμού 720/2022.

¹⁴⁸ Βλ. Ενότητα «Αδυναμία εξαίρεσης βάσει τω άρθρων 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ» της παρούσας.

ήσσοнос σημασίας, οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ¹⁴⁹.

103. Περαιτέρω, ο καθολικός περιορισμός της χρήσης επιγραμμικών διαφημιστικών διαύλων, ως εξ αντικειμένου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός του ανταγωνισμού, θεωρείται από τη φύση του ως ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά¹⁵⁰. Σε κάθε δε περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει και η έμπρακτη εφαρμογή της εξεταζόμενης απαγόρευσης της χρήσης υπηρεσιών σύγκρισης τιμών, μέσω της αποστολής σχετικών επιστολών αλλά και της συστηματικής παρακολούθησης της συμμόρφωσης των διανομέων με την απαγόρευση.
104. Οι εταιρείες ρητά και ανεπιφύλακτα αποδέχονται και αναγνωρίζουν ότι προέβησαν σε απαγόρευση της χρήσης ιστοσελίδων και εργαλείων σύγκρισης τιμών, κατά τα ανωτέρω αναλυτικώς περιγραφόμενα, συνομολογώντας ότι η εξεταζόμενη πρακτική τους συνιστά κάθετο περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας που εμπίπτει ήδη ρητά στο άρθρο 4 στοιχείο ε) του Κανονισμού 720/2022 - όπως συμπληρώνεται από τις αντίστοιχες Κατευθυντήριες γραμμές - ως περιορισμός της αποτελεσματικής χρήσης του διαδικτύου, μη απαλλασσόμενος κατά κατηγορία, αλλά ούτε και κατ' εφαρμογή της ατομικής εξαίρεσης των οικείων περί ανταγωνισμού διατάξεων.
105. Οι εταιρείες, συναφώς, δεν αμφισβητούν την αποδεικτική αξία των σημαντικότερων στοιχείων της υπόθεσης που τους επιδείχθηκαν στο πλαίσιο των διμερών συσκέψεων και τα οποία στοιχειοθετούν, ομού με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, το βάσιμο των ως άνω αποδιδόμενων αιτιάσεων και αναγνωρίζουν ότι, υπό το φως των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων, η υπό εξέταση κάθετη συμφωνία συνιστά ιδιαιτέρως σοβαρό περιορισμό (hardcore restriction) του ανταγωνισμού κατά παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, ο οποίος εφαρμόστηκε στην πράξη κατά τα αναλυτικώς προεκτεθέντα.
106. Όσον αφορά τη διάρκεια της παράβασης αυτή καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από τις **29.3.2021** έως τις **31.3.2023**.

VIII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

107. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, εφόσον η ΕΑ μετά από σχετική έρευνα διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ίδιου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους επιβάλει πρόστιμο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25B. Κατά την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 25 Β παρ.1 του ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού παγκόσμιου

¹⁴⁹ Ο.π.

¹⁵⁰ Βλ. Ενότητα «Εξ αντικειμένου περιορισμοί του ανταγωνισμού» της παρούσας.

κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο¹⁵¹.

108. Σύμφωνα με το άρθρο 25B παρ. 1 του ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση. Εφόσον είναι δυνατόν να υπολογιστεί το ύψος του οικονομικού οφέλους της επιχείρησης από την παράβαση, το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου δεν μπορεί να είναι μικρότερο από αυτό, ακόμα και αν υπερβαίνει το ποσοστό που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο. Η διατύπωση της συγκεκριμένης διάταξης είναι ίδια με την προηγούμενη του άρθρου 25 παρ. 2 υπό στ. α του ν. 3959/2011.
109. Η ΕΑ έχει την αρμοδιότητα επιβολής κυρώσεων για αντι-ανταγωνιστικές συμπράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 περ. α) και δ) του ν. 3959/2011, ως ισχύει¹⁵².
110. Σύμφωνα με την ισχύουσα Ανακοίνωσή της¹⁵³ αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η ΕΑ «*πρώτον, καθορίζει ένα βασικό ποσό προστίμου για κάθε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα, τη διάρκεια, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, καθώς και τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση εκάστου εμπλεκόμενου μέρους, δεύτερον, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αναπροσαρμόζει (προσαυξάνει ή μειώνει) το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις*»¹⁵⁴. Ειδικότερα το βασικό ποσό του προστίμου, κριτήρια καθορισμού του οποίου αποτελούν η σοβαρότητα, η διάρκεια και η γεωγραφική έκταση της παράβασης, προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες στις αγορές με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση επί τη βάση των προαναφερόμενων κριτηρίων και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά¹⁵⁵.
111. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς¹⁵⁶.
112. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει¹⁵⁷. Η

¹⁵¹ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1/1 της 4.1.2003, άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

¹⁵² Βλ. και απόφαση ΔΕΕ, C-201/09 και C-216/09, *ArcelorMittal Luxembourg SA κ. Επιτροπής* (μη δημοσιευμένη ακόμα στη Συλλογή), όπου στην σκ. 54 αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι «...η νομική βάση με την οποία παρέχεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης η εξουσία εκδόσεως πράξεως πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως αυτής».

¹⁵³ Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του ν. 3959/2011, όπως ισχύει (εφεξής «Ανακοίνωση ΕΑ περί προστίμων»).

¹⁵⁴ Βλ. Ανακοίνωση ΕΑ περί προστίμων, ό.π., παρ. 5.

¹⁵⁵ Ο.π., παρ. 6.

¹⁵⁶ Ο.π., παρ. 8.

¹⁵⁷ Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 27.07.2005, T-49 έως T-51/02, *Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής*, σκ. 185.

παράβαση διαρκεί όσο εξακολουθεί να υφίσταται ο περιορισμός του ανταγωνισμού που προκύπτει από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά¹⁵⁸. Προκειμένου να αποδείξει μία συμμετέχουσα στη σύμπραξη ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς¹⁵⁹.

113. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται ή να μειώνεται αναλόγως εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις αντίστοιχα¹⁶⁰. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού του προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25B του ν. 3959/2011¹⁶¹.
114. Η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην ισχύουσα Ανακοίνωσή της περί προστίμων, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν¹⁶². Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της Διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην ΕΑ εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε επί το αυστηρότερο είτε επί το ηπιότερο), απόκλιση ωστόσο που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς¹⁶³.
115. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου) κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα¹⁶⁴. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής¹⁶⁵. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητά της, σύμφωνα με τις επιταγές αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της αρχής της αναλογικότητας¹⁶⁶.
116. Η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, σύμφωνα

¹⁵⁸ ΔΕΕ C-450/19, Kilpailu- ja kulttajavirasto, σκ. 34.

¹⁵⁹ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ της 29.11.2005, T-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

¹⁶⁰ Βλ. Ανακοίνωση ΕΑ περί προστίμων, παρ. 14-15.

¹⁶¹ Ό.π., παρ. 20.

¹⁶² Ό.π., παρ. 23.

¹⁶³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΑ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕΑ 559/2010, σκ. 26, ΔΕΑ 2891/2009, σκ. 29, όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, και ΕΑ 563/2013, σκ. 372 επ.

¹⁶⁴ Βλ. Ανακοίνωση ΕΑ περί προστίμων, παρ. 2 και 3, καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

¹⁶⁵ Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

¹⁶⁶ Βλ. ΓενΔΕΕ της 12.12.2012, T-352/09, Novácke chemické závody a.s. κατά Επιτροπής, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

με το άρθρο 25B του ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη ισχύουσα Ανακοίνωσή της περί προστίμων¹⁶⁷.

ΙΧ. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

117. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα της παράβασης

118. Η Caudalie προέβη σε απαγόρευση χρήσης επιγραμμικών διαύλων διαφήμισης στους λιανοπωλητές με τους οποίους συνεργάζεται. Μέσω των πρακτικών της, η καταγγελλόμενη περιόρισε την δυνατότητα των λιανοπωλητών της να καθορίζουν ανεξάρτητα και αυτόνομα τον τρόπο προώθησης των προϊόντων της εταιρείας, τον τρόπο προσέγγισης των δυνητικών πελατών της και κατά συνέπεια και την τιμή διάθεσης των προϊόντων της, πρακτική που περιλαμβάνεται στους ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την κείμενη νομοθεσία και νομολογία. Επιπλέον η Caudalie είχε εφαρμόσει σύστημα παρακολούθησης της συμμόρφωσης των διανομέων με την απαγόρευση, εντοπισμού και όχλησης λιανοπωλητών που δεν συμμορφώνονταν, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις εφάρμοσε το μέτρο της καθυστέρησης παραγγελιών σε λιανοπωλητές που δεν συμμορφώνονταν με την απαγόρευση. Ως προς τον αντίκτυπο στην αγορά, επισημαίνεται ότι η απαγόρευση χρήσης επιγραμμικών διαφημιστικών διαύλων ως εξ αντικείμενου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός του ανταγωνισμού θεωρείται από τη φύση του ως ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά, καθώς, κατά τα αναλυτικώς αναφερόμενα ανωτέρω¹⁶⁸, αποτελεί περιορισμό στην αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου, περιορίζει τις επιλογές των διανομέων και αντίστοιχα των καταναλωτών και εντέλει αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ των διανομέων, καταργώντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών. Επιπλέον εκτιμάται ότι αναπτύχθηκαν αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα, καθώς η πρακτική της απαγόρευσης εφαρμόστηκε στην πράξη με συνέπεια την αποχώρηση διανομέων από τις πλατφόρμες, γεγονός που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου.
119. Συνεκτιμάται περαιτέρω ότι η Caudalie έχει μερίδιο αγοράς στα διατιθέμενα από αυτήν προϊόντα χαμηλότερο του [0-5]%¹⁶⁹.
120. Σημειώνεται ότι η Caudalie διέθετε μεγαλύτερη ισχύ έναντι των λιανοπωλητών-μελών του δικτύου της, γεγονός που της επέτρεπε να επιβάλλει την πολιτική της ως προς τον τρόπο προώθησης των προϊόντων της, καθώς και τα μέσα πίεσης για να εξασφαλίσει την εφαρμογή τους από μέρους των διανομέων της. Κατά συνέπεια ενδείκνυται η επιβολή προστίμου μόνο

¹⁶⁷ Βλ. ΕΑ 790/2022, παρ. 3 και 43.

¹⁶⁸ Βλ. ανωτέρω Ενότητα «Εξ αντικείμενου περιορισμοί του ανταγωνισμού» της παρούσας.

¹⁶⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8586/27.9.2022 επιστολή παροχής στοιχείων της και την υπ' αριθ. πρωτ. 3243/25.4.2023 Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς.

στην Caudalie και όχι στα λοιπά μέλη του δικτύου¹⁷⁰. Η παράβαση αφορά στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καταλαμβάνοντας συνεπώς σημαντική γεωγραφική έκταση. Τέλος, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση.

Διάρκεια των παραβάσεων

121. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα ανωτέρω η διάρκεια της παράβασης εκκινεί στις **29.03.2021** και λήγει στις **31.03.2023**.

Υπολογισμός του προστίμου

122. Στην παρούσα υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς την παράβαση της Caudalie, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε αυτή στη σχετική αγορά των προϊόντων της στην ελληνική επικράτεια κατ' έτος και για όλη τη χρονική περίοδο συμμετοχής της στη διαπιστούμενη παράβαση. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια ως βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] % και το βασικό ποσό προστίμου¹⁷¹ για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 1: Βασικό ποσό προστίμου

Έτος	Βάση υπολογισμού προστίμου (€)	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου (€)
2021 ¹⁷²	[...]	[...]	[...]
2022	[...]	[...]	[...]
2023	[...]	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

123. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο (10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης πριν την έκδοση της απόφασης, ήτοι του 2022), οπότε το βασικό ποσό προστίμου δεν μεταβάλλεται.

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

¹⁷⁰ Βλ. αντίστοιχη πρακτική Ευρ. Επιτροπής και άλλων ΕΑΑ: βλ. αποφάσεις ΕΕ στις υποθέσεις ΑΤ. 40181, ΑΤ. 40182, ΑΤ. 40428, ΑΤ. 40465 και ΑΤ. 40469. Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής ΑΑ (CMA) της 16.5.2016 (υπόθεση CE 9857/14) και της γαλλικής ΑΑ (FCA) της 22.7.2021 (υπόθεση 21-D-20).

¹⁷¹ Για τον υπολογισμό του ποσοστού αυτού ελήφθησαν υπόψη, μεταξύ άλλων, η διάρκεια της παράβασης, το χαμηλό μερίδιο αγοράς της εταιρείας στα διατιθέμενα από αυτήν προϊόντα στην ελληνική επικράτεια (κάτω του [0-5]%), το γεγονός ότι η εν λόγω πρακτική δεν είχε αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης και συναφώς απόφασης από την ΕΑ και το γεγονός ότι το ποσοστό του προστίμου εναρμονίζεται με πρόσφατες υποθέσεις διευθέτησης ενώπιον της ΕΑ, ιδίως στο πλαίσιο κάθετων παραβάσεων.

¹⁷² Για τα έτη έναρξης και λήξης της παράβασης, υπολογίζονται μόνο οι αντίστοιχοι μήνες παράβασης επί του ετήσιου κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε στη σχετική αγορά. Βλ. σχετικά παρ. 10 της ισχύουσας Ανακοίνωσης ΕΑ περί προστίμων.

124. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της παρούσας Εισηγήσης Διευθέτησης η Caudalie επιβεβαιώσει με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας¹⁷³. Ως εκ τούτου, το τελικό προτεινόμενο πρόστιμο διαμορφώνεται ως ακολούθως:

**Πίνακας 2: Τελικό ποσό προστίμου
μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών**

Βασικό Ποσό προστίμου (€)	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Τελικό ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης (€)
[...]	15%	111.521,13

125. Κατόπιν των ανωτέρω, κατά την κρίση της ΕΑ, το πρόστιμο που επιβάλλεται από κοινού και εις ολόκληρόν στις εταιρείες «CAUDALIE SAS» και «ΚΟΝΤΑΛΙ ΕΛΛΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» ανέρχεται σε **€111.521,13**.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αποφάσισε, ομοφώνως και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα :

A. Διαπιστώνει ότι οι εταιρείες «CAUDALIE SAS» και «ΚΟΝΤΑΛΙ ΕΛΛΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» παραβίασαν, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη κάθετη σύμπραξη.

B. Υποχρεώνει τις εταιρείες «CAUDALIE SAS» και «ΚΟΝΤΑΛΙ ΕΛΛΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» να παραλείπουν στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Γ. Επιβάλλει στις εταιρείες «CAUDALIE SAS» και «ΚΟΝΤΑΛΙ ΕΛΛΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» συνολικό πρόστιμο Εκατό Έντεκα Χιλιάδες Πεντακόσια Είκοσι Ένα Ευρώ και Δέκα Τρία λεπτά (€111.521,13) για την

¹⁷³ Βλ. ΕΑ 790/2022, παρ. 37.

τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Η απόφαση εκδόθηκε την **19^η Ιουλίου 2023**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 3959/2011.

Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Λιανός

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Παναγιώτης Φώτης

Η Γραμματέας

Ευγενία Ντόρντα